

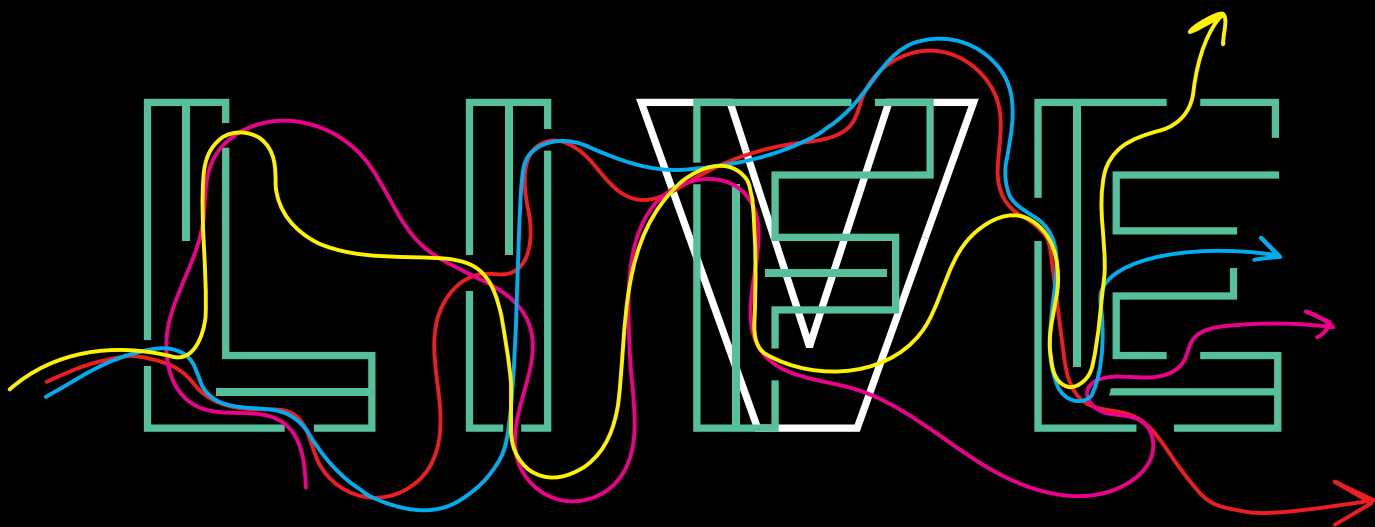

Creative Thailand
สร้างเศรษฐกิจไทยด้วยความคิดสร้างสรรค์

นิตยสารส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผลักดันเศรษฐกิจไทย โดย CEA

มิถุนายน 2563 ปีที่ 11 | ฉบับที่ 9
แจกฟรี

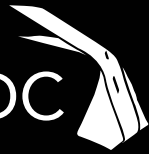
SPECIAL ISSUE

LIFE AFTER COVID

แนวคิดเพื่อการปรับตัวสู่อนาคต

LINE@TCDC

ขอเป็นอีกช่องทางให้คุณเข้าถึง
บริการหลากหลายของเรา อาทิ
TCDC Resource Center,
TCDC Material Database และ
Creative Thailand (นิตยสารคิด)
โดยสมาชิกและนักสร้างสรรค์
ทั้งหลายสามารถเข้าถึงบริการ
เหล่านี้ได้จากที่บ้าน

LINE@TCDC will help you access through
our service from TCDC Resource Center,
TCDC Material Database and Creative Thailand.
The members and creators can access these
services from home

เพิ่มเพื่อน
Add LINE Official Account
@TCDC

GOES ON

Contents : สารบัญ

	Life after COVID แนวคิดเพื่อการปรับตัวสู่อนาคต	6	พลิกโฉมเกษตรกรรมไทย กับปัญหาที่ยิ่งใหญ่กว่าโควิด-19 ดร. อีร์เทียรต์ เกิดเจริญ	20	
	การปรับตัวรับ “ความรู้สึกใหม่” ของห่วงโซ่เศรษฐกิจ ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี	8	Service Design และแผนการใหม่ ของธุรกิจวันพรุ่งนี้ เบอร์กิต มาเกอร์ (Birgit Mager)	22	
	เส้นทางรับมือภัยคุกคาม ทางชีวภาพด้วยหลัก TTIT ดร. ศุภวุฒิ สายเชื้อ	10	เดินหน้าสวมอบบริการ แบบ New Normal สู้สังคมทุกมิติ คุณศุภจี สุธรรมพันธ์	24	
	โลกเปลี่ยนคนปรับ : เราอยู่ในโลกหลังวิกฤต อย่างเป็นปกติสุขได้อย่างไร ดร. สุวathy เมฆินทรีย์	12	เรากำลัง “เอาชนะ” อะไร ในยามวิกฤตโควิด-19 วิสุท นิตประภา	26	
	The Next Normal is “Trust Thailand” ดร. ชัชชาติ สิทธิพันธุ์	14	Go Beyond the Boundaries after COVID-19 พจน์ ภักฤษุภาพ (พีพี)	28	
	ขับเคลื่อนโลกใหม่ ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ดร. พิเชฐ ดุรงคเวโรจน์	16	ประมวล New Normal แบบมีวันเดียวจบ กั๊วเกรนด์ผู้บริโภคและเกรนด์ธุรกิจ หลังวิกฤตโควิด-19 จากเราไป	30	
	กลยุทธ์เปลี่ยนโหมดแพลตฟอร์ม ให้เป็นโหมดเลือกได้ ดร. การตี เลี้ยวไพโรจน์	18	Life after COVID-19 Roadmap	32	

บรรณาธิการที่ปรึกษา | อภิสัทธ์ ไส้ลัดดูไกล บรรณาธิการอำนวยการ | มนทีณิ ยงวิกุล ที่ปรึกษา | เลอชาติ ธรรมธีรเสถียร บรรณาธิการบริหาร | พัชรินทร์ พัฒนาบุญไพบุลย์ กองบรรณาธิการ | ศิริอร หิรัญปราณี, กวิน เทพปฏิพัทธ์ และ เอมวาลี บุญมาก เลขากองบรรณาธิการ | ณัฐชา ตะวันนาโชติ ศิลปกรรม | ชิดชน นินนาทนนท์ ประธานงานกองบรรณาธิการ | วรณชย์ ยุพเกษตร เว็บไซต์ | นพกร คนไว

จัดทำโดย | สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) (CEA)
1160 อาคารปรีชณีย์กลาง ถนนเจริญกรุง แขวงบางรัก เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500
โทร. 02 105 7400 แฟกซ์. 02 105 7450
พิมพ์ที่ | บริษัท เอ็มพี อินเตอร์กรุป จำกัด โทร. 034 446 718
จำนวน 10,000 เล่ม

ติดต่อลงโฆษณา: Commu.Dept@tcdc.or.th

นิตยสารฉบับนี้ใช้หมึกพิมพ์จากน้ำมันถั่วเหลืองที่เป็นมิตรต่อสุขภาพ ทั้งยังเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และใช้กระดาษรีไซเคิล ซึ่งเป็นผลผลิตของผู้ประกอบการไทย

จัดทำภายใต้โครงการ “Creative Thailand สร้างเศรษฐกิจไทยด้วยความคิดสร้างสรรค์” โดยสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) (CEA) ซึ่งมีเป้าหมายในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) และผลักดันการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย

อ่านนิตยสารฉบับออนไลน์และดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่
www.creativethailand.org
Email: creativethailand@cea.or.th
Twitter: @Creative_TH
Facebook: Creative Thailand
Youtube: Creative Thailand Channel

อนุญาตให้ใช้ได้ตามสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์
แสดงที่มา-ไม่ใช้เพื่อการค้า-อนุญาตแบบเดียวกัน 3.0 ประเทศไทย

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจ

LIFE AFTER COVID -19

แม้จำนวนผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (โควิด-19) ยังเพิ่มขึ้นกว่า 6 ล้านคนในช่วงสิ้นเดือนพฤษภาคม 2563 และการผลัดวันชันทันทีป้องกันยังไม่ใช่คำตอบในระยะเวลานี้ การปิดเมืองแบบเน้นหนักก็อาจยืดเยื้อออกไป การเลือกที่จะผ่อนคลายเป็นต้นมาจะมีความสมดุลระหว่างการป้องกันโรคและการเดินไปข้างหน้าทั้งในมิติของเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตที่ทั่วถึง และการรักษาสิ่งแวดล้อม จึงกลายเป็นหัวข้อให้นักคิด นักนโยบาย และนักสร้างสรรค์จากทั่วโลกมุ่งมั่นในการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ เพื่อตอบรับบริบทใหม่ที่กำลังเกิดขึ้นและควรจะทำให้เกิดขึ้น

ในอนาคตอันใกล้เราจะได้เห็นเมืองใหญ่อย่างมีลาเนอ ลอนดอน และปารีส มีถนนหนทางสำหรับจักรยานและการเดินมากขึ้น เพื่อลดความเสี่ยงในการติดเชื้อจากการแออัดในรถสาธารณะและลดการก่อมลพิษไปในตัว อีกทั้งการติดตั้งเครื่องทำความสะอาดมืออัตโนมัติที่กระจายอยู่ 2,000 จุด ตามป้ายโฆษณาและห้องน้ำสาธารณะในปารีส เพื่อให้คนที่สัญจรไปมาเข้าถึงบริการสาธารณสุขพื้นฐานได้

จากการผสมผสานมาตรการสาธารณสุขเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการปรับภูมิทัศน์ของเมือง มาสู่การต่อสู้เพื่อความอยู่รอดทางเศรษฐกิจของคนในทุกระดับที่ต่างก็ได้รับผลกระทบกันเป็นห่วงโซ่ เป็นโจทย์ระดับมหภาคที่ต้องการแนวทางการฟื้นฟูแบบเร่งด่วนด้วยมาตรการการเงินการคลัง

แต่ขณะเดียวกันก็ต้องการแนวคิดสำหรับการเตรียมตัวเพื่ออนาคตที่ตรงประเด็นและให้สามารถลงมือทำได้เร็วขึ้น เพราะโควิด-19 เป็นเหมือนตัวเร่งที่ทำให้เราเหลือเวลาในการเตรียมการที่สั้นลง

นิตยสารคิด ฉบับพิเศษ "Life After COVID-19" จึงรวบรวมความรู้และมุมมองของ 11 นักคิดและผู้เชี่ยวชาญระดับประเทศจากหลากหลายสาขาในรูปแบบบทความและวิดีโอบทสัมภาษณ์ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่ต้องเร่งคิดและลงมือทำนับจากนี้ไป ทั้งทางด้านการสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยในระดับนโยบาย การปรับตัวของภาคธุรกิจและการออกแบบบริการ (Service Design) เพื่อรองรับพฤติกรรมผู้บริโภคแบบใหม่ การลงทุนด้านเทคโนโลยีชีวภาพและเทคโนโลยีดิจิทัลด้านการแพทย์และการเกษตรสมัยใหม่เพื่อสร้างความมั่นคงด้านสาธารณสุขและอาหาร การให้ความสำคัญกับการพัฒนาระดับฐานรากและชุมชนให้เข้มแข็ง สามารถรับมือกับวิกฤตการณ์ในอนาคตได้มากขึ้น ตลอดจนการทำความเข้าใจถึงทักษะและทัศนคติของคนรุ่นใหม่ที่มีวิสัยคิดและการตอบสนองกับปัญหาที่แตกต่างจากคนรุ่นก่อน ซึ่งไม่ว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดจะยาวนานหรือมีบทสรุปแบบใด ทั้ง 11 บทความนี้จะเป็อีกหนึ่งแนวทางในการนำเสนอพลังแห่งความคิดสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย เพื่อการปรับตัวสำหรับสถานการณ์เฉพาะหน้า และเตรียมพร้อมสำหรับความท้าทายระลอกใหม่ที่ไม่อาจคาดเดาในอนาคต [CT](#)

มนตรีณี ยงวิกุล
บรรณาธิการอำนวยการ

LIVE

AFTER COVID

แนวคิดเพื่อการปรับตัวสู่อนาคต

ร่วมเปิดพรมแดนทางความคิด
สู่โลกแห่งความท้าทาย
และองค์ความรู้ใหม่ของมนุษยชาติ
เพื่อสร้างหนทางแก้ปัญหายั่งยืน

การปรับตัวรับ “ความรู้สึกใหม่”
ของห่วงโซ่เศรษฐกิจ
ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี
นายกสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น

เส้นทางรับมือภัยคุกคาม
ทางชีวภาพด้วยหลัก TTIT
ดร. ศุภวุฒิ สายเชื้อ
ที่ปรึกษาสถาบันวิจัย ภัทร
กลุ่มธุรกิจการเงินเกียรตินาคินภัทร (KKP)

โลกเปลี่ยนคนปรับ :
เราจะอยู่ในโลกหลังวิกฤต
อย่างไรเป็นปกติสุขได้อย่างไร
ดร. สุวิทย์ เมษินทรีย์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

The Next Normal
is “Trust Thailand”
ดร. ชัชชาติ สิทธิพันธุ์
อดีตรัฐมนตรีกระทรวงคมนาคม

ขับเคลื่อนโลกใหม่ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล
ดร. พิเชฐ ดุรงคเวโรจน์
อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัล
เพื่อเศรษฐกิจและสังคม

กลยุทธ์เปลี่ยนโหมดแพลตฟอร์ม
ให้เป็นโหมดเลือกได้
ดร. การดี เลียวไพโรจน์
Chief Advisor for Future Foresight and
Innovation, Future Tales Lab, MQDC

พลิกโฉมเกษตรกรไทย
กับปัญหายั่งยืนใหญ่กว่าโควิด-19
ดร. อีร์เกียร์ตี เกิดเจริญ
Digital Nomad Researcher
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Service Design และ
แผนการใหม่ของธุรกิจวันพรุ่งนี้
เบอร์กิต มาเกอร์ (Birgit Mager)
President of Global Service Design
Network (SDN), Germany

เดินหน้าร่วมมอบบริการ
แบบ New Normal สู้สังคมทุกมิติ
คุณศุภกิจ สุธรรมพันธ์
ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร
กลุ่มดุสิต อินเทอร์เน็ตชั้นนำ

เราก้าว “เอาชนะ” อะไร
ในยามวิกฤตโควิด-19
วีรพร นิตติประภา
ดับเบิลซีไรต์หญิงคนแรกของไทย

Go Beyond the Boundaries
After COVID-19
พัทน์ ภัทรนุสรavs (พัทน์)
นักนวัตกรรมและนักศึกษาปริญญาโทและเอก
MIT Media Lab

ดร. ณรงค์ชัย อัครเศรณี

การปรับตัวรับ “ความรู้สึกใหม่” ของห่วงโซ่เศรษฐกิจ

บทสัมภาษณ์ : ศิริอร ทริมปราณี | เรียบเรียง : ณัฐชา ตะวันนาโชติ | ภาพ : สุรเชษฐ์ โสภารัตนดิกลง

นอกจากผลกระทบด้านสุขภาพ ก็เป็นที่ประจักษ์ว่า การระบาดของโรคโควิด-19 ยังนำมาซึ่งผลกระทบด้านเศรษฐกิจครั้งใหญ่ การจะอยู่รอดในยามนี้จึงไม่ใช่แค่การป้องกันผู้คนจากเชื้อร้ายเท่านั้น แต่การป้องกันไม่ให้ผู้คน “อดตาย” ก็เป็นสิ่งจำเป็นไม่แพ้กัน ดร. ณรงค์ชัย อัครเศรณี นายกสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน กระทรวงพาณิชย์ และนักเศรษฐศาสตร์ผู้มีอิทธิพลสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจไทย ได้คาดการณ์ไว้ว่า สิ่งที่จะเกิดขึ้นในระยะ 1-2 ปีนี้ คือผู้คนจะเกิด “ความรู้สึกใหม่” ในการดำเนินชีวิต และความรู้สึกนี้จะส่งผลกระทบต่อทุกลำดับขั้นของห่วงโซ่เศรษฐกิจในสังคมไทยและสังคมโลก

ความวุ่นวายครั้งใหม่และโลกหลังโควิด-19

“ภาพรวมของความรู้ทางด้านเทคโนโลยีที่เราเห็นกันทุกวันนี้ เน้นใน 2 สาย คือสายไอทีและสายไบโอเทคโนโลยี ซึ่งสิ่งหนึ่งที่ปรากฏชัดมากในตอนนี้เป็นคือ ดิจิทัลทรานส์ฟอร์เมชันที่เกิดขึ้นเร็วและพิสูจน์แล้วว่าเทคโนโลยีสามารถช่วยให้คนใช้ชีวิตได้อย่างสะดวกพอสมควรท่ามกลางการระบาดของโรค แต่ในทางกลับกัน แม้ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการแพทย์จะทำให้หลายคนมั่นใจได้ในระดับหนึ่งว่า ‘อะไรมาก็ไม่ใช่ไร’ แต่การระบาดของโควิด-19 ไม่ได้เป็นอย่างนั้น พอมาเจอโควิด-19 ตอนแรกผมก็เชื่อว่าคงไม่เป็นไรหรอก แต่ปรากฏว่ามันแพร่กระจายเร็วกว่าที่ทุกคนคิด ซึ่งการรับมือในส่วนของ การคิดค้นวัคซีน ในขณะนี้ก็ยังไม่มีความแน่นอน”

ดร. ณรงค์ชัยให้ความเห็นว่า “สิ่งที่เกิดขึ้นในช่วงนี้ คือคนจะเกิดความรู้สึกใหม่ ซึ่งความรู้สึกใหม่นี้คือเรื่อง ‘ความใกล้กันของคน’ เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม เพราะฉะนั้นเรามีแนวโน้มทางจิตวิทยาที่จะอยากอยู่ใกล้กัน จึงได้เกิดสังคมหมู่บ้าน และสังคมเมือง แต่จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ความรู้สึกอยากอยู่ใกล้กันจำต้องมีความระมัดระวังมากขึ้น จะเปลี่ยนกระทั่งนิสัยมนุษย์ และนำมาสู่การดำเนินชีวิตรูปแบบใหม่ ที่ทำให้การอยู่ใกล้กัน ทั้งการทำงานใกล้กัน ใช้ชีวิตใกล้กัน หรือกระบวนการพัฒนาเป็นเมือง (Urbanization Process) ช้าลงพอสมควร”

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจเมื่อเครื่องยนต์ภาคบริการของไทยถูกลด

“ตอนแรกคนก็กลัวป่วยตาย จากนั้นคนก็เริ่มกลัวอดตาย แต่เนื่องจากประสบการณ์ของแต่ละประเทศไม่เหมือนกัน อย่างประเทศไทยตอนนั้นคนคิดว่าถ้าป่วยอย่างน้อยก็ไม่ตาย แต่ในทางกลับกันถ้าอดเนี่ย ตายแน่นอน ซึ่งถ้าหันกลับมาดูที่รัฐบาลท่ามาตอนแรกในส่วนของป้องกันไม่ให้คนป่วยแล้วก็ตายนั้น ถือว่าประสบความสำเร็จ เพราะในระดับโลกเราก็ได้รับคำชมค่อนข้างเยอะ ฉะนั้นผมเชื่อว่าตอนนี้รัฐบาลกำลังเคลื่อนไปสู่การช่วยเหลือคนไม่ให้อดตาย ช่วยให้ธุรกิจไปต่อได้ ซึ่งก็พอจะคาดการณ์ได้ว่าภายใน 2 เดือนข้างหน้า คนไทยคงจะสามารถทยอยกลับมาทำงานได้บ้าง

สิ่งหนึ่งที่ประชาชนมั่นใจได้ก็คือตอนนี้เรามีสภาพคล่องเยอะมาก อันนี้ไม่ใช่เงินของรัฐบาล แต่เป็นเงินของประเทศ ซึ่งหมายถึงเงินของประชาชน สภาพคล่องเราล้นเหลือถึงขนาดที่ธนาคารแห่งชาติต้องออกพันธบัตรเพื่อมาซับเงินออกจากธุรกิจประมาณ 3.6 ล้านล้านบาทตลอด 5-6 ปีที่ผ่านมา ฉะนั้นแค่แบงก์ชาติที่ไร้พันธบัตรพวกนี้ เงินก็จะกลับเข้าสู่ระบบ ผมจึงเชื่อว่าเราจะพาประเทศให้ฟื้นคืนกลับมาได้ แต่ต้องขออย่าว่าเนื่องจากสถานการณ์โลกมีความเสียหายกระจายไปในวงกว้าง ฉะนั้นรูปแบบที่จะฟื้นตัวขึ้นมาของเรานั้นคงไม่เร็ว เพราะว่าเศรษฐกิจของเราไปอยู่ตรงภาคต่างประเทศมาก เศรษฐกิจไทยเน้นภาคบริการเยอะ และภาคบริการก็คือคน และคนต้องอยู่ใกล้กัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับวิถีใหม่ที่เกิดขึ้นนี้ ฉะนั้นโอกาสที่จะได้ประโยชน์จากภาคบริการหรือการท่องเที่ยวที่เราเน้นเป็นพิเศษจึงน้อยลง จากที่เราเคยรับนักท่องเที่ยวเฉลี่ยมากถึงเดือนละ 3 ล้านคน ก็จะส่งผลให้เราถ่วงล่าช้ามาก”

เมื่อภาคบริการไปไม่ได้ แล้วใครจะไปต่อ

“หากลองมาวิเคราะห์จากกลุ่มเศรษฐกิจ 3 ภาคใหญ่ ในส่วนของภาคอุตสาหกรรม เราไม่สามารถเป็นตัวหลักได้ในยุคใหม่ เพราะเงินครอบครองในเรื่องอุตสาหกรรมมานานแล้ว และกำลังครอบครองมากขึ้น ขณะที่อินเดียกำลังตามมาติด ๆ ไทยจึงบอกไม่ได้ว่าอุตสาหกรรมเราเป็นตัวนำเศรษฐกิจเหมือนสมัยค.ศ. 1980 - 1990 ส่วนในภาคบริการ แม้จะเป็นตัวนำเศรษฐกิจของประเทศในช่วงที่ผ่านมา แต่ตอนนี้เราก็ต้องปรับตัว ดังนั้นโอกาสจึงอาจอยู่ที่ภาคการเกษตร

หากเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ความสามารถทางด้านการเกษตรและด้านอาหารของเรามีความได้เปรียบ อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปของไทยก็เก่งอยู่แล้ว แต่ภาคการเกษตรของเราต้องบอกตรง ๆ ว่ายังไม่เก่งพอ และยังต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐอยู่ ซึ่งสาเหตุข้อหนึ่งที่ทำให้เศรษฐกิจกลุ่มนี้ยังไม่ฟื้นไม่ได้เกิดจากระบบน้ำ เกษตรกรต้องใช้น้ำเยอะ ดังนั้นถ้าเราจะหันมาเน้นภาคการเกษตร สิ่งที่จะทำให้มีการขยายตัวอย่างมากก็คือการจัดระบบน้ำให้มีประสิทธิภาพก่อน และผมหวังว่าเราจะใช้วิกฤตนี้ให้เป็นโอกาสในการสร้างระบบน้ำที่ดีขึ้นมา ยิ่งถ้าเราเริ่มทำระบบน้ำตั้งแต่ตอนนี้เพื่อรับหน้าฝนและรับน้ำที่กำลังจะมา เราก็สามารถใช้โอกาสนี้มาผ่อนปรนภาวะการว่างงานได้บ้าง”

โอกาสที่เป็นไปได้จากวิกฤต

“อย่างที่รู้กันดีว่ากลุ่มที่ล่าช้ามากก็คือกลุ่มบริษัทต่าง ๆ ที่ลงทุนในภาคบริการ โดยเฉพาะโรงแรมทั้งหลาย ซึ่งประเทศไทยมีโรงแรมที่เตียงเยอะมาก แต่การที่นักท่องเที่ยวหายไป 6 เดือน หรือ 1 ปี ก็ถือว่าสาหัส ซึ่งก็ต้องช่วยกันรักษาเอาไว้ไม่ให้ถึงกับเจ๊ง แต่จะให้ยิ่งใหญ่เหมือนที่ผ่านมาก็คงจะยาก ทีนี้โอกาสที่เปิดขึ้นมาใหม่ก็คือเรื่องของสุขภาพ หรือธุรกิจกลุ่ม Wellness ที่อาจเปิดช่องให้ภาคบริการของเรา เมื่อก่อนไทยเน้นการท่องเที่ยวเชิงสำราญเป็นสำคัญ ก็อาจจะเปลี่ยนมาเป็นท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมากขึ้น จริง ๆ ตอนนี้โรงแรมหลายแห่งก็ได้แปลงสภาพเป็นโรงพยาบาลสนาม เป็นที่สำหรับคนไทยที่กลับมาจากต่างประเทศได้พักกักตัว ซึ่งแนวโน้มเราอาจจะไปทางนั้นก็ได้ เพราะถึงแม้ว่าในอนาคตคนอาจจะรู้สึกกลัวการเดินทางหรือกลัวการใกล้ชิด แต่ถ้าเราไปทางด้านสุขภาพก็จะสร้างความเชื่อมั่นได้มากขึ้น”

ความเหลื่อมล้ำและสถานะทางการเงินของประเทศไทย

“ความยากจนที่แท้จริงต้องมองในมิติของความมั่นคง เป็นความมั่นคงปลอดภัยจากการดำรงชีวิต ขณะนี้ปรากฏชัดเจนว่าฐานะทางเศรษฐกิจของคนไทยเปราะบางมาก ดังนั้นการจะสร้างเสถียรภาพในระยะยาวนั้น คือการสร้างระบบการออมที่ดี ซึ่งหากเรามาดูเรื่องระบบประกันภัยและประกันชีวิต ปัจจุบันระบบประกันชีวิตของเรา มีอัตราคุ้มครองอยู่ในระดับต่ำมากเทียบกับระดับสากล คือไม่ถึง 7% ของจีดีพี ส่วนประกันสังคมก็ยังไม่ครอบคลุม เพราะจากตลาดแรงงานเกือบ 40 ล้านคน มีคนอยู่นอกระบบถึง 25 ล้านคน โดยประมาณ ถึงแม้รัฐบาลจะตั้งกองทุนการออมแห่งชาติขึ้นมา แต่ว่าจนถึงวันนี้คนที่เข้าไปถึงระบบนั้นก็ยังมีน้อยมาก และยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

ในทางกลับกันเรามีเงินออมของประเทศสูงมาก แต่ไม่ใช่เงินของคนระดับนี้ เป็นเงินของคนระดับบนเสียส่วนใหญ่ ซึ่งเงินตรงนี้ส่วนใหญ่ก็จะไปฝังอยู่ที่แบงก์ชาติ ฉะนั้นตรงนี้เราสร้างโอกาสขึ้นมาได้ เนื่องจากประกันชีวิตก็คือเงินออมของแผ่นดินที่บริษัทประกันชีวิตได้มาและรัฐบาลสามารถที่จะกู้โดยใช้พันธบัตร ซึ่งในปัจจุบันมีเงินออมอยู่ในระบบประกันชีวิตอยู่เกือบ 4 ล้านล้านบาท เป็นพันธบัตรไปแล้วประมาณ 3 ล้านล้านบาท เป็นเงินนิ่งที่น่าเสียดายที่เรายังไม่มีการใช้ที่ตีพอ เพราะตลอด 40-50 ปีที่ผ่านมาผมไม่เคยเห็นฐานะของประเทศเราตีขนาดนี้ในแง่ของเงิน มันสร้างความรู้สึกที่เราไม่มีเงินออมมากมายขนาดนี้ ทำไม่เราถึงไม่สามารถจัดการบ้านเมืองให้มั่นคงกว่านี้ได้

อย่างไรก็ตาม ผมคิดว่าความเจริญใด ๆ นั้น คนใดคนหนึ่งจะเจริญคนเดียวไม่ได้ ถึงแม้เอเชียเราตอนนี้จะดูดีกว่าฝั่งยุโรปหรืออเมริกา แต่ทั่วโลกต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน ถ้าสถานการณ์อีกฝั่งแย่มาก ก็จะดึงคนอื่นลงหมด มูลค่าเพิ่มทั้งหลายที่เกิดขึ้นในเอเชียมันก็ต้องถูกโยกโยนไปหามูลค่าเพิ่มของยุโรปและสหรัฐฯ ถ้าเขายังมีมูลค่าเพิ่มติดลบ กินเงินออม และสร้างหนี้ เพราะประเทศก็เหมือนมนุษย์ คือถ้าหนี้เยอะมันถึงถึงความเจริญลงไปทั้งหมด เพราะฉะนั้นถึงแม้โดยเปรียบเทียบเอเชียอาจจะดีกว่า แต่โดยรวมแล้วถ้าอีกฝั่งแย่งแย่ง แนนอนว่าทั้งโลกจะต้องเดือดร้อนกันทั่ว” [CT]

สัมภาษณ์ ณ วันที่ 24 เมษายน 2563

ดร. ศุภวุฒิ สายเชื้อ

เส้นทางรับมือภัยคุกคามทางชีวภาพ ด้วยหลัก TTIT

บทสัมภาษณ์ : ศิริอร หริมปรางณี | เรียบเรียง : วานบุษย์ ยุพเกษตร | ภาพ : สุวเชษฐ์ โสภารัตนดิถ

ผู้ติดเชื้อเป็นศูนย์ คงเป็นความหวังของระบบสาธารณสุขและเป็นความสบายใจของประชาชนที่จะได้ตื่นจากฝันร้ายจากโรคระบาดนี้เสียที แต่กว่าจะรอดถึงตอนนั้นการล็อกดาวน์ที่ยึดเยื้อก็ทำให้ระบบเศรษฐกิจได้รับผลกระทบครั้งใหญ่ ที่อาจไม่สามารถกู้คืนกลับมาได้ในระยะเวลาอันสั้น

แล้วเราจะอยู่เพื่อรับมืออย่างไรกับสถานการณ์ตรงหน้า ตลอดถึงเหตุการณ์ไม่แน่นอนในอนาคต ดร. ศุภวุฒิ สายเชื้อ ที่ปรึกษาสถาบันวิจัยกักตุน กลุ่มธุรกิจการเดินเที่ยวรัตนาคินภัทร (KKP) มีคำตอบที่ดีพอสำหรับการจัดการวิกฤตโควิด-19 ในยามนี้ พร้อมมองไปถึงอนาคตของระบบสาธารณสุข ที่ไม่ว่าอนาคตประชากรโลกจะต้องเผชิญหน้ากับไวรัสตัวไหน เราก็สามารถมั่นใจได้อย่างแน่นอน

เศรษฐกิจกับสาธารณสุข

“ตอนนี้โควิด-19 ทำให้ต้องใช้บุคลากรทางการแพทย์หลายสาขาจนวุ่นวายกันไปหมด จึงเป็นเรื่องที่เข้าใจว่าทางสาธารณสุขค่อนข้างกลัวมากครับ เพราะว่าต้องใช้ทรัพยากรมาดูแลอย่างมาก” ดร. ศุภวุฒิเล่าเบื้องหลังการทำงานที่ยุ่งเหยิงในวงการแพทย์ให้ฟังระหว่างที่โควิด-19 กำลังคุกคามระบบสาธารณสุขอย่างรุนแรง “ผมก็เข้าใจว่าทางระบบสาธารณสุขไม่อยากให้มีผู้ติดเชื้อมาก เพราะยิ่งติดเชื้อมาก ก็ต้องใช้ทรัพยากรมาก เสียงที่ผู้ป่วยจะท่วมระบบ อย่างที่เราเห็นที่อิตาลีหรือสเปน แม้แต่อเมริกาหรืออังกฤษ จึงเข้าใจว่าทำไมฝ่ายสาธารณสุขจึงไม่อยากให้คลายล็อกดาวน์เร็ว ๆ”

ในทางกลับกัน ดร. ศุภวุฒิก็เข้าใจความเป็นจริงในแง่เศรษฐกิจ “แต่ถ้าคุณปิดเศรษฐกิจแบบนี้ ผมบอกได้เลยว่ารัฐบาลผมเท่าไรก็ไม่มีทางเต็มสมมติว่าเราสั่งให้แบงก์ชาติพิมพ์เงินให้เยอะที่สุดแล้วซื้อธุรกิจทุกอย่างในประเทศไทย เพื่อไม่ให้เจ้าของธุรกิจถูกยึดและมีเงินจ่ายเงินเดือนพนักงานถามว่าแบบนี้เรียกว่าช่วยเศรษฐกิจไหม คำตอบคือไม่นะครับ ถ้าตราบโดที่ยังสั่งให้ปิดเศรษฐกิจ มันไม่เกิดการผลิตทั้งสินค้าและบริการขึ้นจริง แบงก์ชาติก็ได้แต่พิมพ์เงิน จะใส่เงินเท่าไรก็ไม่แก้ปัญหากพื้นฐานที่ว่าจีดีพีของคุณมันไม่โต เพราะจีดีพีมันคือผลผลิตของสินค้าและบริการที่คุณสั่ง ‘ห้าม’ ไม่ให้ผลิตในตอนนั้น” เขากออกความเห็นต่อว่า “ฉะนั้นในฐานะนักเศรษฐศาสตร์ผมขอออกว่ายังไม่ต้องเปิดเศรษฐกิจ สิ่งที่ทำทนายรัฐคือทำอย่างไรให้เปิดเศรษฐกิจแล้วจำนวนผู้ป่วยรายใหม่ต่อวันยังสามสิบคนอยู่ ผมคิดว่าตรงนี้สำคัญมาก ไม่ใช่แค่คิดว่าเราจะเอาชนะโควิด-19 โดยไม่มีผู้ติดเชื้อรายใหม่เลย มันไม่ใช่ นะครับ กรณีนี้ต้องมีระบบที่ดี ที่ทำอย่างไรให้คนยังทำมาหากินได้ แต่จำนวนผู้ป่วยก็อยู่ในช่วงที่ฝ่ายสาธารณสุขก็ยอมรับได้เช่นกัน” ข้อมูลที่มีอยู่ในมือของฝ่ายสาธารณสุขที่สามารถประเมินประนีประนอมกันได้กับเศรษฐกิจ คือตัวเลขผู้ติดเชื้อในจังหวัดต่าง ๆ ที่ไม่เท่ากัน จึงสามารถผ่อนปรนให้บางจังหวัดที่มีผู้ติดเชื้อน้อยหรือไม่มีเลยสามารถเปิดเศรษฐกิจให้ดำเนินต่อไปได้

สร้างความมั่นใจด้วยระบบ TTIT

การต่อลมหายใจให้เศรษฐกิจทั้ง ๆ ที่สถานการณ์โรคระบาดยังวางใจไม่ได้ ดร. ศุภวุฒิจึงเสนอวิธีการรับมืออย่างเป็นระบบ “เพราะแม้เราเปิดเศรษฐกิจได้แต่คนไม่กล้าออกมาจับจ่าย เราจึงต้องเรียกความมั่นใจผู้คนกลับมา โดยสร้างระบบ TTIT คือ Test (ทดสอบ) / Trace (ติดตาม) / Isolate (กักตัว) / Treat (รักษา) ที่ดีพอ ซึ่งระบบการตรวจสอบจะต้องให้ผลเร็วมาก ไม่ใช่ต้องมารอ 5 วัน พอตรวจสอบแล้ว ก็ต้องมีระบบติดตามที่ดี เพราะถ้าถ้าเจอคนไหนเป็น จะต้องมีการสืบสวนว่าคนคนนั้นไปลงสิ่งกับใครในช่วง 2-3 วันที่ผ่านมาหรือเปล่า แล้วก็มีการกักตัวบุคคลและคนที่เกี่ยวข้องเพื่อดูแลเขา คนไหนที่เริ่มป่วย ก็ต้องมีโรงพยาบาลเตรียมให้พร้อม” โดยระบบนี้จะต้องมีเหมือนกันทุกจังหวัด ทุกอำเภอ แล้วถึงจะค่อย ๆ คลายเปิดเศรษฐกิจ “ฉะนั้นการเปิดเศรษฐกิจแล้ว ระบบการมอนิเตอร์และการเซอร์เวย์ที่ดี ถึงมีความหมายในการจะใช้ชีวิตต่อไป สมมติต่อไปในสองสามเดือนข้างหน้า รุ่งเช้ารัฐบาลไทยประกาศว่ามีคนติดเชื้อ 100 คน แต่บอกได้เลยว่า 100 คนนี้อยู่ตรงไหนบ้าง แล้วผมจะรู้ว่าผมไปตรงนี้ที่มันไม่เคยติดเชื้อเลยในสามสิบวันที่ผ่านมา ผมก็กล้าไป ผมถึงบอกว่าระบบ TTIT จะสำคัญมาก”

ในที่สุดเราจะต้องมีระบบที่ทำให้ประสกับความยากลำบากให้น้อยที่สุด ซึ่งคนทำงานสายครีเอทีฟอาจต้องไปช่วยคิดมาว่ามันควรจะมียุทธวิธีอย่างไรที่สามารถเชื่อมต่อทุกอย่างได้ ดร. ศุภวุฒิยกตัวอย่างว่า “สมมติว่ามีคนที่จีนอยากมาเที่ยวไทย ถ้ามีการทดสอบที่ประเทศเขารับรองเสร็จแล้ว เราอาจต้องรับเซอร์เวย์ด้วยว่าบุคคลนั้นไม่ได้ไปทำความเสี่ยงหลังจากวันที่ทดสอบและกว่าที่เขาจะมาไทย ถ้าบริษัทที่ทดสอบนั้นติดต่อให้สายการบินรู้ เราก็สามารถติดตามเขาได้ แม้แต่ติดต่อให้ทัวร์ที่เมืองไทยรู้ด้วยก็ได้ ทั้งทางการไทยและจีนรับกันหมด เขาจะได้กลับมาท่องเที่ยว แต่มันต้องใช้ระบบต้องใช้บักดาต้าเชื่อมต่อกัน โดยที่ไม่เข้าไปแทรกแซงความเป็นส่วนตัวของเราจนเกินไป” เหล่านี้คือสิ่งที่ดร.ศุภวุฒิคิดว่าเราต้องสร้างระบบและ

ระบบ TTIT ที่สร้างขึ้นมานับได้ทุกไวรัสนะ ไวรัสมาใหม่ก็ต้องทำแบบนี้ นะครับ เพียงแต่ว่าเมื่อเจอไวรัสใหม่ ก็ต้องรีบถอดรหัสของไวรัสใหม่ เพื่อให้สามารถเริ่มรู้จักไวรัสได้เร็วขึ้น แล้วเราก็ใช้ระบบ TTIT จัดการได้อย่างทันก่วงที”

ต้องมีคนที่ทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับตรงนี้ได้ ซึ่งอาจทำได้ถึงขนาดการเกิดตำแหน่งงานใหม่ ๆ ได้เช่นกัน

การแพทย์ในโลกใหม่

“ระบบ TTIT ที่สร้างขึ้นมานับได้ทุกไวรัสนะ ไวรัสมาใหม่ก็ต้องทำแบบนี้ นะครับ เพียงแต่ว่าเมื่อเจอไวรัสใหม่ ก็ต้องรีบถอดรหัสของไวรัส เพื่อให้สามารถเริ่มรู้จักไวรัสได้เร็วขึ้น แล้วเราก็ใช้ระบบ TTIT จัดการได้อย่างทันก่วงที” นี่เป็นวิธีที่รวดเร็วและทรงประสิทธิภาพมากที่สุดในการรับมือกับไวรัสตัวใหม่ ๆ ที่ดร. ศุภวุฒิแนะนำ

“ธุรกิจอื่น ๆ ถูกดิสรัปต์ไปหมดแล้ว ยกเว้นธุรกิจสาธารณสุข แต่ผมมองว่ามันกำลังจะถูกดิสรัปต์อย่างรุนแรงโดยที่เราไม่ทันถึง ถ้านักภาพดู 100 ปีที่ผ่านมา ระบบสาธารณสุขจะเน้นการรักษาโรค ปัจจุบันเราก็ยังมีหมอมือที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งเราจะเน้นที่ตัวโรค เวลาเราผลิตยาออกมาก็เน้นทำออกมาเพื่อรักษาโรค ยารักษาโรคจึงมีหลายขนาน นี่คือนวัตกรรมในปัจจุบัน” แม้ว่าธุรกิจด้านสาธารณสุขจะดูมั่นคง และหลายคนมองไม่ออกว่าจะถูกโค่นลงได้อย่างไร นี่จึงเป็นอีกความเห็นและแนวโน้มหนึ่งของ ดร. ศุภวุฒิ “หลังจากที่สามารถถอดพันธุกรรม หรือ จีโนม (Genome) ของมนุษย์ได้ ตอนนี้จึงเป็นช่วงระหว่างการเปลี่ยนผ่านในการรักษาคน ต่อไปมันจะต้องเป็นการรักษาแบบส่วนบุคคล (Personalized) ซึ่งก็ต้องเอาจีโนมของเราเป็นตัวตั้ง แล้วรักษาโดยอิงจากจีโนมของแต่ละคน” เขายกความเห็นว่า “หากในอนาคตถ้าเราสามารถแบ่งจีโนมได้ทุกคน แล้วสมมติว่าเรา ผังชิปเล็ก ๆ ไว้ในตัวเรา ข้อมูลจะถูกส่งไปที่ศูนย์กลาง ในขณะที่ศูนย์เขาก็จะมอนิเตอร์เซลล์เรา 24 ชั่วโมงเลย วันไหนที่ร่างกายเรามีไวรัสแล้วเซลล์ต้องต่อต้าน มีแอนติบอดีขึ้นมา ศูนย์จะรู้ก่อนว่าเราไม่สบาย แล้วติดต่อเราเข้ามาเลย เพื่อทำตามขั้นตอนต่อไป โดยคอนเฟิร์มการเจาะเลือดทางโทรศัพท์ ส่งโดรนเอายามาให้ และก็คอยประชุมทางไกลกับคุณหมอที่บ้าน นั่นคือโลกสมัยใหม่ที่ผมเดาว่าจะเกิดขึ้นในช่วงสัก 20 - 30 ปีข้างหน้า” ภาพที่ดร.ศุภวุฒิคาดการณ์ไว้ว่าอนาคตอย่างไรเสีย แม้แต่ระบบสาธารณสุขก็จะถูกดิสรัปต์ไม่ต่างจากธุรกิจอื่น และสิ่งนั้นก็คือการแพทย์ระดับจีโนม (Genomic Medicine) นั่นเอง [CT](#)

สัมภาษณ์ ณ วันที่ 20 เมษายน 2563

ดร. สุวิทย์ เมษินทรีย์

โลกเปลี่ยนคนปรับ : เราจะอยู่ในโลกหลังวิกฤต อย่างเป็นปกติสุขได้อย่างไร

เรียบเรียง : นพพร คนไฉ

วิกฤตโควิด-19 ทำให้ผู้คนทั่วโลกได้รับบทเรียนครั้งใหญ่ ซึ่งส่งผลต่อความเข้าใจด้านกระบวนการพัฒนาของมนุษย์ต่อโครงสร้างในระบบต่างๆ ดร. สุวิทย์ เมษินทรีย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม อธิบายว่า ทำไมเราควรเปลี่ยนแปลงกระบวนการพัฒนา โดยเริ่มต้นจากความคิดฐานรากที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนโครงสร้างเชิงระบบ อันเป็นกลไกสำคัญที่จะนำไปสู่ “โลกที่พึงประสงค์”

การจะก้าวสู่ “โลกที่พึงประสงค์” นั้น เราควรหันกลับมามองกระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน ที่เรามักให้ความสำคัญเฉพาะกับสินค้า บริการ และผู้คน แต่กลับไม่ห่วงใยกระแสโลกาภิวัตน์ในมิติของความเสี่ยงและการคุกคาม ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ (Climate Change) จนถึงการระบาดใหญ่ระดับโลก (Global Pandemic) ซึ่งส่งผลให้เกิดวิกฤตเชิงซ้อน เช่น วิกฤตด้านสุขภาพและวิกฤตเศรษฐกิจไปพร้อมกัน ฉะนั้นหากมองดูรากเหง้าของปัญหาตั้งแต่อดีต จะพบว่าเรามองโลกไปสู่ความทันสมัย (Modernism) มากกว่าที่จะมุ่งพัฒนาสู่ความยั่งยืน (Sustainism) โดยมีฐานคิดแบบ “ตัวกูของกู” ที่สร้างให้เกิดรอยปริ 7 ประการในระบบ (Systemic Divides)

- **รอยปริที่ 1** ความไร้สมดุลจากความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ เกิดจากการมุ่งเน้นแต่ด้านเศรษฐกิจ นำมาสู่ความไม่สมดุลระหว่าง**ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ** กับ**ความอยู่ดีมีสุขทางสังคม ความยั่งยืนของธรรมชาติ และภูมิปัญญาของมนุษย์** โดยทั้ง 4 เรื่องนี้จำเป็นต้องมีน้ำหนักเท่ากัน
- **รอยปริที่ 2** ภาคเศรษฐกิจการเงิน (Financial Sector) ครอบงำภาคเศรษฐกิจจริง (Real Sector)
- **รอยปริที่ 3** ความต้องการอย่างไม่สิ้นสุดของมนุษย์กับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดบนโลก
- **รอยปริที่ 4** ผู้ครอบครองทรัพยากรกับผู้ต้องการใช้ทรัพยากรไม่ใช่คนกลุ่มเดียวกัน
- **รอยปริที่ 5** ความเหลื่อมล้ำของรายได้ สิทธิทรัพย์สิน และโอกาสระหว่าง “คนมีและคนได้” กับ “คนไร้และคนด้อย”
- **รอยปริที่ 6** ตาบสองคมของเทคโนโลยีในการตอบโจทย์ความต้องการที่แท้จริงของมนุษย์ มีคนมากมายที่มีความต้องการ แต่เทคโนโลยียังไม่ตอบโจทย์
- **รอยปริที่ 7** ความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างรัฐ เอกชน กับประชาสังคม หากรัฐจับมือกับเอกชน ประชาสังคมจะอ่อนแอ แต่หากรัฐจับมือกับประชาสังคม เอกชนก็จะอ่อนแอ

รอยปริ 7 ประการที่เกิดขึ้นนำไปสู่ “โลกที่ไร้สมดุลงระหว่างมนุษย์กับมนุษย์” ที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ และ **ความไร้สมดุลงระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ** ที่ก่อให้เกิดความไม่ยั่งยืน ทำให้โลกอยู่ในความเสี่ยงที่จะเกิดจากภัยคุกคาม อย่างวิกฤตโควิด-19 ในตอนนี้ ที่ย้ายเดือนให้เราต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนาชุดใหม่ จากการมอง “โลกไปสู่ความทันสมัย” (Modernism) สู่ “โลกที่มุ่งพัฒนาสู่ความยั่งยืน” (Sustainism)

ความไร้สมดุลงของโลกที่มาจากฐานคิด “ตัวกูของกู” ก่อให้เกิด “โลกไม่พึงประสงค์” เป็นโลกที่ติดอยู่ในวังวนของวิกฤตที่ซ้ำซาก กลายเป็นภาวะโลกป่วนซึ่งไม่เพียงเกิดจากพลวัตของเทคโนโลยีอย่างเดียว แต่ยังเกิดจากพลวัตของความเสียหายและภัยคุกคามด้วย เป็นปัจจัยที่ทำให้มนุษย์ต้องปฏิวัติอุตสาหกรรมและปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ ทั้งยังเป็นกลไกสำคัญในการปฏิวัติทางสังคม และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมนุษย์ กลายเป็นตัวเร่งสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ภายใต้ “7 ขยับ ปรับเปลี่ยนโลก” (7 Major Shifts)

ขยับที่ 1 การเปลี่ยนแปลง โมเดลตลาดเสรี (Free Market Model)

สู่ **โมเดลร่วมสร้างสรรค์ (Co-Creative Model)** ได้แก่ การใช้พลังปัญญามนุษย์ในการขับเคลื่อนแทนการใช้กลไกตลาด เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีบทบาทในการผลิตและสร้างสรรค์นวัตกรรม เปลี่ยนแนวคิดการพัฒนาความได้เปรียบเพื่อเพิ่มส่วนแบ่งการตลาด มาสู่การพัฒนานวัตกรรมที่ทุกคนเข้าถึงได้ (Inclusive Innovation) เพื่อขยายขนาดตลาดให้ครอบคลุม “คนไร้และด้อยโอกาส” ในสังคม ขณะเดียวกันก็พร้อมเปิดรับโมเดลการระดมทุนจากประชาชนโดยตรง (Crowdfunding) ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ไม่ได้มุ่งหวังผลตอบแทนทั้งด้านการเงินหรือประโยชน์ทางธุรกิจ แทนการระดมทุนแบบเดิมที่มีเพียงผู้ถือหุ้นและตลาดทุน

ขยับที่ 2 เติบโตอยู่ในโลกที่ขับเคลื่อนด้วย การแข่งขันในการผลิต

และการบริโภค (Competitive Mode of Production & Consumption) ผ่านโมเดลการลงทุนของเอกชน (Private Investment Model) ภายใต้แนวคิด “การผลิตเพื่อขาย” (Making & Selling) เกิดการแข่งขันผลิตและบริโภค ความอยู่ดีมีสุขตกอยู่กับคนจำนวนน้อย (Well-Beings of the Few) ปัจจุบันโลกกำลังก้าวสู่ **การผนึกกำลังในการผลิตและการบริโภค (Collaborative Mode of Production & Consumption)** ผ่านแพลตฟอร์มที่ทุกคนสามารถมีส่วนร่วม (Open Collaborative Platform) ที่ดำเนินไปพร้อมกับแนวคิดการเกื้อกูลและแบ่งปัน (Caring & Sharing) เพื่อสร้างความอยู่ดีมีสุขให้คนหมู่มาก (Well-Beings of the Mass)

ขยับที่ 3 เติบโตมุ่งพัฒนา การเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth)

ภายใต้ฐานแนวคิดที่เชื่อว่า ความโลภ (Greed) ทำให้เกิดการเติบโต (Growth) หรือ “Greed2Growth” และ “Growth2Greed” แนวคิดมุ่งเน้นไปสู่การเพิ่มปริมาณการผลิตและบริโภค ให้มีความสำคัญกับการสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ แต่ไม่คำนึงถึงประโยชน์ด้านความยั่งยืน

เราจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีคิดไปสู่ **การขับเคลื่อนที่สมดุล (Thriving in Balance)** จากเดิมที่มุ่งเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจ สู่การให้ความสำคัญกับ 4 มิติ ได้แก่ **การสร้าง ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ความอยู่ดีมีสุขในสังคม ควบคู่กับความยั่งยืนของธรรมชาติ** บนรากฐานของ **ศักดิ์ศรีและภูมิปัญญา** มนุษย์ โดยตั้งอยู่บนความเชื่อที่ว่า “Good2Growth” และ “Growth2Good”

ขยับที่ 4 การสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ

(People for Growth) มองมนุษย์เป็นเพียงส่วนหนึ่งของปัจจัยการผลิต มุ่งเน้นการลดต้นทุนและเพิ่มผลิตภาพในตัวมนุษย์ ทำให้เกิดภาระหน้าที่ของคนทำงานเกินความจำเป็น ขณะเดียวกันองค์กรก็สร้างภาพลักษณ์ของตนให้เป็น Looking Good, Looking Well (ผ่านการทำ Pseudo-CSR) หากต้องการสร้างความยั่งยืนในโลกหลังโควิด-19 **การสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเติบโตของมนุษย์ (Growth for People)** จึงเป็นเรื่องสำคัญ การสร้างหลักประกันความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิต ยกกระตักกะ เดิมเติมศักยภาพ เปิดพื้นที่ให้มีส่วนร่วม และปกป้องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จะช่วยเปลี่ยนภาพองค์กรให้เป็น Being Good, Being Well อย่างแท้จริง

ขยับที่ 5 เราอยู่กับ ชีวิตที่ร่ำรวยทางวัตถุ (Economic Life) ที่เต็ม

ไปด้วยการแข่งขัน และโยกหาความต้องการไม่มีที่สิ้นสุด จนนำไปสู่ชีวิตที่ไร้จุดหมาย รวมถึงการพัฒนาทักษะเพื่อการใช้งาน (Head & Hands) กับความเชื่อที่ว่า ยิ่งมาก ยิ่งได้ ทั้งหมดนี้ก่อให้เกิด **“ความอับจนบนความมั่งคั่ง”**

หากต้องการความปกติสุขในโลกหลังโควิด-19 เราต้องเปลี่ยนชีวิตให้เป็น **ชีวิตที่รุ่มรวยความสุข (Balanced Life)** เป็นชีวิตที่มีสุขภาพกายและใจที่แข็งแรง เข้าใจคุณค่าของการมีชีวิตและการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น พัฒนาทักษะความฉลาดรู้ในการใช้ชีวิต (Heart & Harmony) และพัฒนาทักษะเพื่อใช้ในการทำงาน (Head & Hands) ปรับความคิดเป็น **“ยิ่งปัน ยิ่งได้”** ซึ่งเป็นวิธีที่จะนำชีวิตไปสู่ **“ความรุ่มรวยบนความพอเพียง”**

ขยับที่ 6 เติบโตติดกับดักของ เศรษฐกิจเส้นตรง (Linear Economy)

ซึ่งเป็นระบบที่นำทรัพยากรมาผลิตสินค้าตาม “ห่วงโซ่คุณค่า” (Value Chain) โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม คิดเพียงแต่มุ่งสร้างกำไร

วิกฤตครั้งนี้ทำให้เราต้องปรับระบบเศรษฐกิจมาเป็น **เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)** ซึ่งเป็นระบบที่นำสิ่งเหลือใช้และทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดมาหมุนเวียนสร้างประโยชน์ใหม่ มุ่งเน้นความประหยัดในปัจจุบันนำเข้า ประสิทธิภาพในกระบวนการผลิต และประโยชน์สูงสุดที่ได้รับจากผลผลิต

ขยับที่ 7 ที่ผ่านมามนุษย์ดำเนินชีวิตในรูปแบบ การดักดวงผลประโยชน์

จากส่วนรวม (Exploitation of the Commons) คิดถึงแต่การเอาความดีใส่ตัว เอาชั่วใส่คนอื่น (Internalizing the Goods & Externalizing the Bads) และผลประโยชน์ที่ตกกับลูกหลานตนเองเท่านั้น

หากแต่โลกหลังโควิด-19 มนุษย์ต้องหันมาฟื้นฟู เยียวยา รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม (Remedy of the Commons) ไตร่ตรองถึงข้อเสียที่อาจเกิดขึ้นในสิ่งดี ๆ (Negative Side of the Goods) อีกทั้งต้องมองหาข้อดีที่มีในสิ่งที่แย่ (Positive Side of the Bads) เปลี่ยนความคิดการสร้างประโยชน์ให้แก่พวกพ้อง มาเป็นการคิดสิ่งดี ๆ เพื่อคนส่วนใหญ่และคนรุ่นหลัง ก่อนหน้านั้นมนุษย์ใช้ชีวิตที่มุ่งเน้นสู่การแข่งขันทั้งในระดับปัจเจกบุคคล องค์กร และประเทศ แต่เมื่อได้เผชิญกับวิกฤตโควิด-19 นั้นทำให้ตระหนักว่ามนุษย์เราไม่ได้ถูกแบ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งขององค์กรหรือประเทศอีกต่อไป แต่เป็นพลเมืองของโลก เพราะฉะนั้น การฟื้นฟูโลกให้ดีขึ้นจึงเป็นหน้าที่สำคัญของเราทุกคน เพื่อความสงบสุขและความอยู่ดีมีสุขที่จะเกิดขึ้นกับเราทุกคน [CT]

บทสัมภาษณ์ : ศิริอร หริ่มปราณี | เรียบเรียง : วรณเพ็ญ บุญเพ็ญ | ภาพ : สุรเชษฐ์ โสภารัตนดิกล

ท่ามกลางการอยู่อย่างหวาดหวั่นบนความไม่แน่นอนของโรคและข้อถกเถียงถึง “ความปกติใหม่ (New Normal)” ที่คนไทยต้องปรับตัว ดร. ชัชชาติ สิทธิพันธุ์ อดีตรัฐมนตรีกระทรวงคมนาคม หรือผู้ที่ได้รับสมญานามว่า “รัฐมนตรีที่แข็งแกร่งที่สุดในปฐพี” ได้ให้สัมภาษณ์ถึงหนทางการปรับตัวสู่อากาศที่ข้างหน้าที่คนไทยต้องเผชิญ ขณะลงไปสำรวจพื้นที่ที่ชุมชนซอยโรคมุขคลองเตย ซึ่งเป็นจังหวะอันดีที่จะทำให้เราได้ลองทบทวนกันดูอีกสักครั้งว่า ในสังคมแห่งชนชั้นนี้ ความปกติใหม่จะใช้ได้กับทุกกลุ่มคนในกรุงเทพมหานครและในสังคมไทยหรือไม่ หรือเราจำเป็นต้องลองพิจารณาชีวิตของคนรอบข้าง ที่ตึกสูงสง่าและเส้นทางการไฟฟ้าอาบดับกันอีกครั้งว่า “ก้าวต่อไปข้างหน้า (Next Normal)” เราจะเดินไปพร้อม ๆ กันได้อย่างไร โดยที่ไม่หล่นล้มใครไว้ข้างหลัง

โรกระบาดที่เขย่าความเปราะบางของกรุงเทพฯ

“กรุงเทพฯ เป็นเมืองที่เส้นเลือดใหญ่มันดี มีคอนโด มีรถไฟฟ้า แต่ว่าปัญหาจริง ๆ มันอยู่ที่เส้นเลือดฝอยซึ่งมันเปราะบางมาก พอโควิดมาที่ มันก็เขย่าให้เห็นเลยว่าจุดอ่อนอยู่ที่ไหน รัฐมนตรีต่างประเทศสิงคโปร์พูดดีมาก เขาบอกว่าโควิดเป็นตัวที่แสดงให้เห็นถึงจุดอ่อนอย่างไม่ปราณี ผมว่าอันหนึ่งที่เราเห็นชัดคือเรื่องชุมชนเปราะบางที่อยู่ในกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่เป็นคนหาเช้ากินค่ำ ไม่มีระบบสวัสดิการอยู่ประมาณ 1,500 ชุมชน คิดเป็นประมาณ 1.2 ล้านคน กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่เปราะบางมาก เขาจำเป็นกับกรุงเทพฯ นะ แม้บ้าน รปภ. ที่มาทำความสะอาด มาเปิดตึกให้เรา คนขับมอเตอร์ไซด์ส่งของ คนพวกนี้คือคนที่อยู่ในชุมชนนี้และเป็นกำลังที่ขับเคลื่อนกรุงเทพฯ

เวลาปกติเราจะรู้สึกว่าเขาที่อยู่ได้เหมือนกับว่าเป็นเรื่องธรรมดา แต่พอมีโควิด มันเห็นชัดเจนขึ้นเลยว่า ชีวิตเขามาไม่ได้มีความปลอดภัยเลย ศูนย์วิจัยของไทยพาณิชย์มีรายงานออกมาว่า 59% ของครัวเรือนในประเทศไทย ก็คือ 1.2 ล้านครัวเรือนนี้ มีทรัพย์สินน้อยกว่ารายจ่าย 3 เดือนคือ ถ้าไม่มีเงินเข้ามาเลย ก็อดตายก่อน แม้ภาครัฐมีนโยบายให้ 5,000 บาท แต่ก็ไม่ได้ทั่วถึง ผมว่าสิ่งแรกที่รัฐบาลควรทำคือเรื่อง “ฐานข้อมูล” ว่าคนลำบากอยู่ที่ไหนบ้าง เราเจอเยอะเลยที่นอกจากชุมชนแล้ว มีเรื่องครอบครัวที่มีลูกพิการเข้าเรียนซึ่งไม่ได้รับความช่วยเหลือเพิ่ม เรื่องฐานข้อมูลจึงเป็นโครงสร้างพื้นฐานหลักที่ต้องมีให้ชัดเจน เพราะว่าเงิน 5,000 บาท ช่วยวันนี้นับช่วยอีก 2 อาทิตย์ มันต่างกันมากนะ เหมือนกับการให้เสื้อชูชีพ ถ้ามา

หลังจากที่เราจนน้ำตาย มันก็ไม่มีประโยชน์” ดร. ชัชชาติกล่าว พร้อมย้ำด้วยว่า ปัญหาด้านที่อยู่อาศัยของกลุ่มคนเปราะบางที่คิดคร่าว ๆ คือประมาณ 10% ของคนกรุงเทพฯ ทั้งหมดนี้จำเป็นต้องได้รับการดูแลอย่างจริงจัง เพราะที่อยู่อาศัยที่ให้ความรู้สึกมั่นคง จะนำไปสู่โอกาสของการสร้างชุมชนและสังคมที่มั่นคงเช่นกัน

“ผมว่านอกเหนือจากฐานข้อมูลแล้ว เรื่องของที่อยู่อาศัยก็เป็นพื้นฐานสำคัญ จะทำยังไงให้คนในชุมชนมีความมั่นคงเรื่องที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น มีระบบสุขลักษณะที่ดีขึ้น เพราะถ้าหากคนเรารู้สึกเป็นเจ้าของในที่อยู่อาศัย ผมเชื่อว่าเขาจะรู้สึกภูมิใจและอยากช่วยกันพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น แล้วก็เริ่มมี Social Mobilization คือมีการพัฒนาที่ลูกดีกว่าพ่อแม่ง่ายขึ้น แต่ถ้าเกิดว่าชุมชนรู้สึกตัวเองไม่มีอนาคตเลย อยู่ไปเพื่อเตรียมถูกไล่ที่ สุดท้ายก็จะเป็นชุมชนที่ทรุดโทรมไม่มีสุขอนามัย เพราะฉะนั้นหากมองในแง่ของโรคระบาด ผมว่าชุมชนคือด่านหน้าไม่ใช่บุคลากรสาธารณสุข เพราะพวกเขาเป็นบุคลากรที่มีคุณค่าควรไว้หลังสุด ด่านหน้าที่ต้องรับมือโควิดก็คือชุมชน ซึ่งเป็นเส้นเลือดฝอย ถ้าเราสามารถทำให้เขามีสุขอนามัยที่ดี มันจะช่วยลดคนป่วยให้ไปถึงด่านหลังได้น้อยลง”

ก้าวต่อไปคือ “Trust Thailand”

ดร. ชัชชาติให้ความเห็นว่าความปกติใหม่ (New Normal) ไม่ได้เป็นเรื่องอนาคตที่จะคาดการณ์ได้ง่าย ๆ เพราะทั้งหมดทั้งมวลขึ้นอยู่กับว่าตอนนี้ประเทศกำลังเลือกก้าวต่อไป (Next Normal) ร่วมกันอย่างไร ซึ่งหนึ่งในเรื่องสำคัญใกล้ตัวที่ดร. ชัชชาติยกตัวอย่างให้ฟังก็คือเรื่องของการเดินและพื้นที่สาธารณะ “หัวใจมันอาจจะไม่ใช่พื้นที่สาธารณะที่อยู่ตรงกลาง มันต้องกระจายเหมือนสวนย่อย ๆ อยู่ใกล้ชุมชนให้เขาเข้าถึงได้ และอนาคต ‘การเดิน’ จะเป็นเรื่องสำคัญ ถ้าเรามอง Next Normal นะ ผมเชื่อว่าการเดินมันคือเรื่อง Social Distance เลย ระหว่างเบียดกันบน BTS กับเดินได้ ผมว่าคนเลือกเดิน ถ้าแบบนั้นเราจะพบว่าต้องปรับเรื่องของการเดินในเมือง และระบบขนส่งสาธารณะในมิติใหม่ ซึ่งเราอาจจะโยงไปถึงการเชื่อมเวลาราชการทำงานด้วย”

และหากมองที่ภาพรวมของประเทศต่อจากนี้ ดร. ชัชชาติคาดการณ์ความเป็นไปได้ที่จะทำให้ประเทศกลับมาใกล้เคียงกับความปกติเดิมที่สุดก็คือการกุมหัวใจของคำว่า “ความเชื่อใจ (Trust)” กลับคืนมาให้ได้ทุกมิติ “สถานการณ์ตอนนี้เป็นแค่เรื่องโรคกับเรื่องเศรษฐกิจที่หายไป ถามว่าทำไมจีดีพีเมืองไทยลด 6% ซึ่งมากกว่าเอเชียใต้ทั้งหมด เพราะว่าเราพึ่งการท่องเที่ยว

ผมคิดว่าหัวใจที่จะทำให้กลับมาใกล้เคียงเดิมมากที่สุดคือคำว่า ‘Trust’ จะทำยังไงให้เป็น Trust Destination ตั้งแต่ระดับประเทศ บริษัท ถึงระดับย่อยที่คน ถ้ายิ่งเมืองไทยเราปลอดภัย ระบบสาธารณสุขเราดี คนเรามีระเบียบวินัยในการช่วยกันป้องกัน ผมว่ามันมีวิธีการสร้าง Trust ในระบบ แต่ประเทศต้องเริ่มแล้ว”

และการส่งออกเยอะ เพราะมันต้องถามกลับว่ากลยุทธ์หลักของเราต่อจากนี้คืออะไร ไม่เงินเงิน 1.9 ล้านล้าน จะหายไปเร็วมากเลยนะ และผมคิดว่าหัวใจที่จะทำให้กลับมาใกล้เคียงเดิมมากที่สุดคือคำว่า ‘Trust’ คือถ้าเกิดเรามีตรงนี้แล้ว กิจกรรมทางเศรษฐกิจหลาย ๆ อย่างมันจะกลับมาได้ เป็นกลยุทธ์ในการฟื้นคืนเมือง จะทำยังไงให้เป็น Trust Destination ตั้งแต่ระดับประเทศ บริษัท ถึงระดับย่อยที่คน ผมว่าเราได้เปรียบในแง่ที่ตัวเลขสาธารณสุขของเราดีมากเมื่อเทียบกับที่อื่น อันนี้คือต้นทุนเบื้องต้นแล้ว ถ้ายิ่งเมืองไทยเราปลอดภัย ระบบสาธารณสุขเราดี คนเรามีระเบียบวินัยในการช่วยกันป้องกัน ผมว่าเริ่มจากตรงนี้ แล้วเราเอา Trust ให้เริ่มซึมซาบเข้าไปให้เกิด Trust Thailand ได้ทำยังไงเราจะให้นักท่องเที่ยวกลับมามั่นใจ คือมันต้องเริ่มด้วยระบบสาธารณสุขจาก Isolate, Test, Treat, Trace และอาจจะต้องมีการทำความเข้าใจกับต่างประเทศเลยว่าคุณส่งคนมาคุณต้องมั่นใจ และเราจะส่งคนไปเราก็ต้องมั่นใจเหมือนกัน เพราะฉะนั้นผมว่ามันมีวิธีการสร้าง Trust ในระบบ แต่ประเทศต้องเริ่มแล้ว

และ Trust เองมันไม่ได้ใช้เฉพาะกับนักท่องเที่ยว มันหมายถึง Trust ระหว่างกันด้วย ผมว่าในช่วงวิกฤตโรคระบาด เราเห็นแล้วว่าธาตุแท้ของแต่ละคนเป็นยังไง เราดูแลพนักงานเราดีแค่ไหน เราดูแลลูกค้าเราดีแค่ไหน เราจะได้เห็นชัดเลยว่า Trust ในระหว่างบุคคลเป็นยังไง หรือที่อาจารย์ศุภกวีฒิสายเชื้อ ท่านพูดไว้ ผมว่าน่าสนใจคือชีพพลายเคน ถ้าเราทำสาธารณสุขที่เข้มแข็ง เราอาจจะเป็นเอ็กซ์คลูซีฟชีพพลายเคนก็ได้ คือคนยอมรับเอาเราเป็นบริษัทที่ส่งออก เชื่อว่าถ้าเรามีโรคระบาดอีก เราก็ไม่สะอูด แบบนี้ก็เป็นการสร้างความไว้วางใจในระดับชีพพลายเคนเหมือนกัน หรือกระทั่งตัวบุคคลอย่างพวกเราเอง ผมว่าเริ่มที่สุขภาพของเราเลย เราดูแลสุขภาพให้ดี มีพฤติกรรมที่ไม่เสี่ยงกับที่ทำงาน เราดูแลคนรอบข้าง เรามีน้ำใจให้กัน นี่คือการสร้าง Trust ผมว่าสุดท้ายแล้ว ถ้าเราเริ่มจากระดับบนถึงตัวบุคคลได้ สร้างความไว้วางใจและความมั่นใจ เศรษฐกิจก็น่าจะกลับมาเข้มแข็งได้เร็วขึ้น ซึ่งมันก็มีหลายองค์ประกอบ แต่ผมว่าเรื่อง Trust เป็นหนทางหนึ่งที่ที่น่าสนใจ” CT

สัมภาษณ์ ณ วันที่ 12 พฤษภาคม 2563

ดร. พิเชฐ ดุรงคเวโรจน์

ขับเคลื่อนโลกใหม่ ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

บทสัมภาษณ์ : พัชรินทร์ พัฒนานาบุญโพบูลย์ | เรียบเรียง : ณัฐชา ตะวันนาโชติ | ภาพ : สุรเชษฐ์ โสภารัตนดิกลง

วิกฤตการณ์โควิด-19 ที่ส่งผลกระทบไปทั่วโลก คือวิกฤตครั้งรุนแรงที่สุดครั้งหนึ่งที่ผู้คนยุคนี้ต้องประสบพบเจอ ซึ่งในสภาวะเช่นนี้ “เทคโนโลยีดิจิทัล” ก็ได้พิสูจน์แล้วว่าเป็นเครื่องมือที่จำเป็นและมีประโยชน์อย่างมากต่อการดำรงชีวิต ดร. พิเชฐ ดุรงคเวโรจน์ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้บอกเล่าถึงโอกาสมากมายของการเดินทางสู่ความเป็นดิจิทัล และความเป็นไปได้ของประเทศไทยบนเส้นทางแห่งอนาคตสายนี้

เรื่องของดิจิทัล การศึกษา และทรัพยากรมนุษย์

“ก่อนอื่นต้องขอชื่นชมทางสาธารณสุขไทยที่ทำให้เราอยู่ในสถานการณ์ที่ดีมากในระดับหนึ่ง ทำให้เราสามารถที่จะเริ่มคิดต่อได้ว่า ชีวิตต่อไปควรจะออกแบบอย่างไร เพราะผลของวิกฤตครั้งนี้คงไม่ใช่แค่เรื่องสุขภาพความเป็นความตายอย่างเดียว แต่เป็นเรื่องของความเป็นความตายทางด้านเศรษฐกิจด้วย ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างไรที่เราจะต้องรีบเรียนรู้จากทั้งความสามารถที่เรามีและความอ่อนแอของเรา เพื่อที่จะกำหนดเส้นทางอนาคตไปพร้อม ๆ กัน

ผมเองก็คิดอยู่หลายครั้งว่า ‘ดิจิทัล’ มีประโยชน์ แต่ถ้าคิดให้ละเอียดแล้วดิจิทัลจะมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อคนของเรามีสมรรถนะ หากจะบอกว่าพระเอกต่อจากนี้เป็นต้นไปคือการประชุมผ่านวิดีโอคอล การใช้แอปพลิเคชัน หรือการใช้ 5G ถึงแม้จะมีส่วนจริงอยู่บ้าง แต่มันจะเต็มไปด้วยความล้มเหลวถ้าหากเราไม่ได้คำนึงถึงทรัพยากรที่สำคัญอย่าง ‘ทรัพยากรมนุษย์’

เรื่องการพัฒนาคน เราจะไปพูดถึงมหาวิทยาลัยอย่างเดียว หรือพูดถึงโรงเรียนอย่างเดียวคงไม่ได้ เราต้องดูกันทั้งสายป่าน หากเริ่มดูกันในระยะสั้นคือวันนี้ ‘นักเรียนจะกลับเข้าห้องเรียนกันอย่างไร’ เพราะตอนนี้เด็กยังไป

โรงเรียนไม่ได้ แต่การเปิดโรงเรียน ช้าหรือเร็วก็ต้องเปิด ซึ่งหากลองเปรียบเทียบ กับต่างประเทศ ขณะนี้หลายประเทศทั่วโลกก็เริ่มทยอยเปิดเรียนกันอย่างช้า ๆ แต่เขามีความได้เปรียบกว่าเรา เพราะห้องเรียนเขาอาจจะมีนักเรียนแค่ 10-15 คน แต่ห้องเรียนของไทยมีถึง 50 คน จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจว่า ระบบบริหารจัดการการศึกษาของเราในอนาคตจะเอาอย่างไร

นำมาสู่คำถามในระยะยาวว่า ‘เราจะเอาอย่างไรกับเด็กของเราในวันนี้และในอนาคต’ เราจะปั้นพวกเขาอย่างไร ซึ่งในแง่ของดิจิทัลนั้น ความน่าเป็นห่วงของเด็กยังน้อยกว่าผู้ใหญ่ เพราะเด็กกับดิจิทัลคือของเล่น สิ่งสำคัญที่เราจะต้องคิดในฐานะผู้ใหญ่ คือเราจะสร้างโอกาสทางดิจิทัลให้เด็กอย่างไร เพราะเขาซึมซับได้อยู่แล้ว อยู่ที่ว่ามีโอกาสหรือไม่มากกว่า ดังนั้นเราต้องเน้นที่ครู ซึ่งการจะเน้นให้ครูมีทักษะสูง ๆ แม้จะเป็นความท้าทาย แต่ก็ไม่เกินวิสัยที่เราสามารถทำได้ เพียงแต่ว่าที่ผ่านมาเราอาจจะให้น้ำหนักน้อยไปหน่อย หากเราใช้โควิดให้เป็นประโยชน์ วันนี้เรามาตั้งหลักกันให้ดี เรื่องการศึกษาเป็นเรื่องที่เราต้องดูกันตลอดแนว ตั้งแต่เริ่มต้นไปจนถึงในระดับแรงงาน”

เราจะอยู่รอดอย่างไรเมื่อถูกโควิด-19 บังคับให้ปรับตัว

“การมีดิจิทัลนั้นต้องยอมรับว่ามีทั้งด้านบวกและด้านลบ ในแง่ของแรงงาน จะมีอุตสาหกรรมจำนวนหนึ่งที่แรงงานจะถูกทดแทนจากเทคโนโลยีที่เข้ามาดิสรัปต์ ซึ่งตรงนี้ไม่ใช่แค่ประเทศไทยอย่างเดียว แต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทั่วโลก เพราะฉะนั้นในการยกระดับแรงงานเราต้องดูใน 3 เรื่องด้วยกัน

เรื่องแรกคือการ Upskill หรือการยกระดับแรงงานที่ทำงานอยู่เดิมให้ยังทำงานในอุตสาหกรรมนั้น ๆ ต่อไปได้ ด้วยการติดตั้งความรู้ดิจิทัลให้พวกเขาในระดับที่เหมาะสม

เรื่องที่สองคือการ Reskill เป็นการยกระดับแรงงานทั้งแผง ซึ่งไม่จำเป็นต้องเก่งเลขเลศ แต่อย่างน้อยให้มีพื้นฐานที่จะอยู่ในระบบต่อไปได้ คือแม้จะโดนเลย์ออฟจากอุตสาหกรรมหนึ่ง ก็ยังสามารถที่จะย้ายไปอุตสาหกรรมอื่นได้ด้วยความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น จากโรงงานก็ไปอยู่ภาคบริการได้ เป็นต้น

ส่วนสุดท้ายคือเรื่อง New Skill หรือทักษะใหม่ ๆ ที่เราต้องช่วยกันคิดว่าภายใต้ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น มันก่อให้เกิดสิ่งใหม่อะไรขึ้นบ้าง เช่น จากการสังเกตเรื่องการขายสินค้าและบริการในยุคดิจิทัล ระดับความเร็วในการใช้อี-คอมเมิร์ซของชาวบ้านนั้นเร็วมาก นอกจากนี้เขายังรู้เรื่องการชำระเงินแบบอี-เพย์เมนต์ เขารู้เรื่องอี-มาร์เก็ตติ้งว่าเดี๋ยวนี้ตลาดอยู่บนหน้าจอแล้วเขาก็รู้เรื่องอี-โลจิสติกส์ เพราะเดี๋ยวนี้สิ่งของกันได้สะดวกสบาย ฉะนั้นสิ่งที่เคยคิดว่ามันยาก ตอนนี้มันอาจจะไม่ได้ยากอีกต่อไป”

ประเทศไทยกับเรื่อง E-government

“จริง ๆ คำว่ารัฐบาลดิจิทัลหรือ E-government มีมา 10-20 ปีแล้ว แต่มันเคลื่อนที่ช้ามาก ซึ่งตอนนี้เทคโนโลยีก็เปลี่ยนไปเยอะ ความเข้าใจของข้าราชการก็ดีขึ้นพอสมควร แต่ระบบการให้บริการยังมีความล้าหลัง บางหน่วยงานยังใช้กระดาษ ในขณะที่บางหน่วยงานมีแต่อิเล็กทรอนิกส์ ฉะนั้นการจะทำให้ทั้ง 20 กระทรวงเข้ามาอยู่ในระบบเดียวกันได้นั้น สิ่งที่เป็นแกนสำคัญมี 3 ประการ ได้แก่ 1.) Big Data การทำให้ทุกหน่วยงานเข้าใจและบริหารจัดการสิ่งที่เรียกว่าฐานข้อมูลขนาดใหญ่ ซึ่งแม้ตรงนี้จะไม่ใช่ตัวที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จโดยตรง แต่มันจะชักจูงให้ทุกหน่วยงานมีวัตถุประสงค์ที่พร้อมจะเดินไปข้างหน้าได้ 2.) Data Center ศูนย์กลางของข้อมูลที่ไม่ใช่แค่เก็บข้อมูลอย่างเดียว แต่ช่วยบริหารจัดการและช่วยรักษาความปลอดภัยด้วย 3.) One Stop Service ระบบหรือการออกแบบสถาปัตยกรรมเพื่อให้หน่วยงานของรัฐทั้งหมดอยู่ในเครือข่ายเดียวกันและสามารถเชื่อมโยงกันได้”

ข้อมูล ความปลอดภัย และความเป็นส่วนตัว

“สิ่งแรกคือเราต้องมีสมดุล ระหว่างการใช้ Big Data (หรือ Data อะไรก็ตาม) กับข้อมูลส่วนตัว เพราะมันเป็นเหรียญสองด้าน การที่เรามีขีดความสามารถทางด้านนี้สูงขึ้น สิ่งแรกที่จะเกิดขึ้นก็คือ เราจะสามารถทำความเข้าใจกับความต้องการของประชาชนและสังคม หรือแม้กระทั่งผู้ประกอบการได้ดียิ่งขึ้น ไม่ต้องเดาสุ่มว่าคนอยากได้อะไร เพราะเดี๋ยวนี้ Big Data มันเกิดขึ้นเร็วไหม ไม่ต้องรอเอาข้อมูลจากเดือนที่แล้วมาสกัดดูว่าคนคิดอย่างไร เราสามารถบอกได้ว่าเมื่อช่วงเวลาที่แล้วคนคิดอะไร ซึ่งข้อมูลเหล่านี้

สิ่งสำคัญคือเราจะนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเสริมสร้างความสัมพันธ์ในช่วงที่มันเป็นรอยต่อ หรือในช่วงที่มีช่องว่างของความห่างกันได้อย่างไรบ้าง”

จะเป็นประโยชน์ต่อทั้งภาคธุรกิจในการสร้างตลาด และภาครัฐในการตอบสนองกับความต้องการของประชาชน

อย่างไรก็ตามประเด็นสำคัญอันหนึ่งคือเรื่องของความไว้วางใจหรือความเชื่อมั่นในตัวระบบ (Trust) ซึ่งถึงแม้ว่าระดับของความไว้วางใจนี้จะสูงขึ้นกว่าในอดีตมาก เนื่องจากเรามีระบบรักษาความปลอดภัยทางด้านข้อมูลที่ดีขึ้น แต่ความเสี่ยงก็ยังมีหลงเหลืออยู่ และเป็นเหตุผลใหญ่ที่เราจะต้องมีกฎหมาย 2 ฉบับขึ้นมาคู่กัน คือกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) ที่จะป้องกันไม่ให้ข้อมูลของเราถูกเอาไปใช้แบบผิดวัตถุประสงค์ และกฎหมายความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ที่จะคุ้มครองเราจากแฮกเกอร์

อนาคตของดิจิทัลจะเดินต่อไปทางไหน

“สังคมไทยกำลังเคลื่อนที่ และความได้เปรียบของสังคมยุคนี้ก็คือมันเคลื่อนที่เร็วกว่าสมัยก่อนมาก ซึ่งเทคโนโลยีจะเข้ามาช่วยลัดวงจรให้เราได้ จากที่เมื่อก่อนเราต้องอาศัยคอมพิวเตอร์เพื่อจะเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต หรือโทรศัพท์ก็เอาไว้มือคุยกัน เดี่ยวนี้ก็พัฒนามาเป็นสมาร์ทโฟนที่ฉลาดขึ้น ฉะนั้นจริง ๆ แล้ว ณ ตอนนี้ระดับชาวบ้านเองก็มีคอมพิวเตอร์อยู่ในมือ ซึ่งก็เป็นโอกาสที่เราจะนำไปต่อยอดได้

ในอนาคตทั้งในช่วงฟื้นฟูและช่วงเดินหน้าต่อของประเทศ เราต้องให้ความสำคัญกับการใช้ประโยชน์จากดิจิทัลทั้งในเชิงเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคม เพราะหลังจากนี้เราจะก้าวเข้าสู่โลกที่มีความไม่แน่นอนสูงขึ้น และวงรอบของวิกฤตก็อาจจะมาอีกเรื่อย ๆ ถ้าอย่างนั้นแล้วจากบทเรียนโควิดครั้งนี้ เราจะทำอย่างไรกับเทคโนโลยีดิจิทัลในขั้นตอนที่ ๑ ไป ทั้งในแง่ของการทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ ได้รับการติดต่อได้ และสามารถทำธุรกรรมได้ เพราะถึงแม้ในภาวะปกติเราจะสามารถเจอกันได้แบบตัวต่อตัว แต่เมื่อเกิดวิกฤต เราจะไม่อับจน เพราะเรามีเครื่องมือดิจิทัลเข้ามาช่วย อาจจะช่วยให้ 100% หรือช่วยได้ 50% แต่ก็ยังดีกว่าที่จะโดนไวรัสมัดมือจนทำอะไรไม่ได้เลย

สิ่งสำคัญคือเราจะนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเสริมสร้างความสัมพันธ์ในช่วงที่มันเป็นรอยต่อ หรือในช่วงที่มีช่องว่างของความห่างกันได้อย่างไรบ้าง ยังมีอีกหลายอย่างที่สังคมไทยสามารถเรียนรู้และนำไปออกแบบสร้างสรรค์ด้วยวิธีคิดใหม่ ๆ ที่ต้องเน้นคำว่าใหม่ ๆ เพราะว่าถ้าเราไม่ปรับตัวไปคิดอยู่ในกรอบเดิม มันอาจจะใช้ไม่ได้แล้ว มาถึงวันนี้ผมหวังว่าทุกภาคส่วนจะใช้วิกฤตครั้งนี้ให้เป็นโอกาสในการคิดสิ่งใหม่ ๆ ผลักดันและขับเคลื่อนสิ่งใหม่ ๆ ให้สังคมไทยก้าวต่อไปได้อย่างดีและยั่งยืน” CT

สัมภาษณ์ ณ วันที่ 15 พฤษภาคม 2563

ดร. การ์ดี เลี้ยวไฟโรจน์

กลยุทธ์เปลี่ยนโหมดไฟลต์บังคับ ให้เป็นโหมดเลือกได้

บทสัมภาษณ์และเรียบเรียง : พิชรินทร์ พัฒนมานุชไพบูลย์
ภาพ : สุรเชษฐ์ โสภารัตนดิลก

ท่ามกลางสถานการณ์โรคระบาดที่เราทุกคนต้องถูกบีบให้ดำเนินชีวิตในความ “ปกติใหม่” ดร. การ์ดี เลี้ยวไฟโรจน์ Chief Advisor for Future Foresight and Innovation, Future Tales Lab, MQDC เป็นอีกหนึ่งนักคาดการณ์อนาคตและนวัตกรรมที่ชี้ภาพความปกติใหม่นี้ได้อย่างครอบคลุมทั้งด้านวิกฤตและโอกาส เมื่อโลกทั้งโลกต้องปรับตัว คำถามอาจไม่ได้อยู่ที่ว่าจะอะไรบ้างคือสิ่งที่จะเปลี่ยนแปลงตลอดไป หรืออะไรที่จะเป็นเพียงการปรับเปลี่ยนชั่วคราวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ตรงหน้า แต่สิ่งที่เราควรพูดถึงยิ่งกว่าในเวลานี้ก็คือ เราจะทำอะไรได้บ้างจากสถานการณ์ที่โลกทั้งใบต้องเผชิญร่วมกัน

ชีวิตปกติใหม่ที่เร “เลือกได้”

“ตอนนี้เรา Work From Home by Force อีกหน่อยจะเป็น Work From Home by Choice เราจะเห็นการพัฒนาขององค์กรที่ ‘เลือกได้’ ว่าจะมาทำงานวันไหน คือทำงานครบตามปกติ แต่เลือกสถานที่ทำงานได้ และจะเริ่มเห็นเร็วขึ้น โดยเฉพาะในองค์กรที่ก้าวหน้ามาก ๆ ก็จะมีการกระจายของทรัพยากร ที่นี้จากคนกรุงเทพฯ ที่เคยเลือกที่อยู่ที่มีความสะดวกมากที่สุด เพราะเราทนไม่ไหวกับรถติดสามชั่วโมงต่อวัน และเราเลือกที่จะ compromise กับพื้นที่ หรือ compromise กับความเป็นส่วนตัว แต่ตอนนี้ความเป็นส่วนตัว เท่ากับความปลอดภัย ฉะนั้นเราอาจจะไม่ต้องมีความสะดวกสบายมาเป็นอันดับหนึ่งแล้ว ยิ่งถ้าเราไม่ต้องทำงาน 5 วันต่อสัปดาห์ เราก็ไม่อยากให้เมืองพัฒนาเข้าสู่ส่วนกลางอย่างเดียว แต่เราต้องการ Satellite City คือเมืองที่มีการกระจายตัวและสามารถจัดการใช้ทรัพยากรของเมืองโดยเฉพาะในช่วงที่พีคมาก ๆ หรือน้อยมาก ๆ ให้สมดุล เราควรใช้ประโยชน์จากจุดนี้ในความ

ปกติใหม่แล้วคิดร่วมกัน คือเมืองที่ยังไม่เคยเป็นเมืองมาก่อนจะเข้าสู่ความเป็นเมืองมากขึ้น (Urbanization) ส่วนเมืองที่เคยเป็นเมืองรองก็จะมีค่ามากขึ้นและยังยืนขึ้น

ส่วนนวัตกรรมเพื่อการอยู่อาศัยนับจากนี้ ทุกอย่างที่เป็นระบบไร้สัมผัสจะมีความสำคัญ ตรงนี้การออกแบบจะมาช่วยให้เกิดความปลอดภัยมากขึ้น และยังคงมีความเป็นส่วนตัว เพราะคนยังต้องอยู่ร่วมกัน แต่เราต้องการอยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัย ดังนั้นเรื่องของนวัตกรรมและเทคโนโลยีจะกลายเป็นฮีโร่ แต่ก่อนจะมีแบบนี้คือ คนคิดนวัตกรรมหรือคิดเทคโนโลยีแล้วแต่คนไม่ใช้ เพราะไม่อยากเปลี่ยนวิถีชีวิต แต่วันนี้ไม่ใช่แล้ว ทุกคนโดนบีบให้ต้องปรับวิถีการดำเนินชีวิต ไม่ต้องมี first mover, second mover เพราะทุกคนมูฟไปด้วยกันหมดเลย เราโดนบังคับไปอยู่ในช่องเดียวกันทั้งหมดพร้อม ๆ กัน คือถ้ามองในแง่ธุรกิจก็ถือว่ามีโอกาสมาก ทั้งเรื่องของเทคโนโลยีแบบสวมใส่อย่างสมาร์ตวอช ที่ตอนนี้อาจจะเอาได้แค่จำนวนก้าวหรือแคลอรี แต่อนาคตอาจจะต้องมีแอปพลิเคชันที่ส่งข้อมูลไปยังผู้สวมใส่คนนั้นว่ารอบข้างคุณมีความปลอดภัยหรือเปล่า เป็นต้น”

ปัญหาการว่างงานและแนวทางปรับตัวสู่การเป็นแรงงานในอนาคต

“ต้องยอมรับว่าโควิดทำให้สถานการณ์การว่างงานเกิดอัตราเร่งให้เร็วขึ้นมากไปอีก เอาแค่ไม่มีโควิด การจะเติมเต็มทักษะของแรงงานในยุคนี้ก็เป็นเรื่องยากอยู่แล้ว ฉะนั้นสิ่งที่เรากังวลคือเราไม่มีน้ำหนักของโครงสร้างการเสริม

ทักษะรองรับ ยี่งมีวิกฤต มันก็ยิ่งตกลงไปอีก ซึ่งเราอาจแบ่งได้เป็น 3 เวฟ ที่ได้รับผลกระทบ เวฟแรกคือกลุ่มแรงงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งหมด ที่เครื่องยนต์ตรงนี้ดับไปแล้ว เวฟที่ 2 คือกลุ่มแรงงานที่เกี่ยวข้องกับภาค การบริการและการติดต่อกับโลกส่วนอื่น ๆ ที่กระทบจากการล็อกดาวน์ รวม ๆ กันแล้วน่าจะ 7 ล้านคนอย่างต่ำ ส่วนเวฟที่ 3 ที่กำลังจะเริ่มเกิดขึ้นโดยที่เรา อาจจะไม่รู้ตัว คืออาจจะ เป็น 'กบต้ม' (The Boiled Frog Theory) อยู่ ก็คือ เกิดจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันคือ 'ดิจิทัลทรานส์ฟอร์มเมชัน' ถ้าเป็นภาวะปกติเราอาจเลี่ยงได้ ไม่ทำก็ไม่ตาย แต่ตอนนี้เราอยู่ในภาวะเศรษฐกิจ ที่บีบคั้นมาก สิ่งที่เราเป็นกังวลคือเอสเอ็มอีจะลำบาก และเราจะต้องหวัง พึ่งพาการจ้างงานจากธุรกิจขนาดกลางและขนาดใหญ่แทน แต่ถ้าเศรษฐกิจ ยังแย่ต่อเนื่อง คนซื้อไม่ซื้อ คนขายไม่สามารถขาย ธุรกิจขนาดกลางและ ใหญ่ก็อาจจะอยู่ไม่ได้ เขาก็จะเอาออกเลย ก็คือสิ่งที่บอกไปแล้วคือแรงงาน ราคาแพงไปก่อน กลุ่มที่แพงแต่ไม่ได้ประสิทธิภาพ ไม่ได้ตอบโจทย์สำหรับ อนาคต จะเป็นกลุ่มคนที่น่าเป็นกังวลมาก

ทีนี้เราจะทำอย่างไร เมื่อองค์กรวันนี้เขารู้แล้วว่า อ้าว! เราไม่ต้องมีแอดมิน ก็ได้นะ คือไม่ได้อยากพูดเพื่อให้เกิดใจ แต่เราต้องพยายามเริ่มสิ่งใหม่แล้ว พอ รัฐบาลแจกห้าพันเสร็จแล้วเนี่ย ขออีกอย่างหนึ่งคือเน้น Reskill ทั่วไทย และ อย่าไฟกัสดูที่ตักงานเพราะคนที่ยังอยู่ในจ๊อบตอนนี้ก็ยังมีความเสี่ยงอยู่ โดยไม่รู้ตัว อยากให้มีการแจกคูปองให้ไป Reskill เลย และที่อยากให้เรา มากกว่านั้นคือเวลาแจกคูปองแล้ว ขอร้องอย่างหนึ่งว่า รัฐบาลอย่าทำเอง กรุณาไปติดต่อสตาร์ทอัพหรือเอสเอ็มอีที่เขาเก่งในเรื่องนี้ให้เขาทำ เพื่อให้เกิดการจ้างงาน เงินก็ผ่านมือเขา ในขณะที่เดียวกันก็จะมี การจ้างงานกลับคืน เข้ามาในระบบของเทคโนโลยีรุ่นใหม่

ทีนี้เชื่อว่าองค์ประกอบของแรงงานในอนาคตเราต้องมีคนที่ มีทักษะ 3 จำพวก แบบแรกคือกลุ่มที่ทำเรื่องที่เราจะทำยังไงให้รอดจากวิกฤตนี้ไป ให้ได้ เราต้องการคนคิดเร็ว ทำเร็ว เป็น Decision Maker และ Doer ไปด้วยกัน แล้วเราก็ต้องการทีมที่สอง คือคนที่มองหาโอกาสใหม่จากเหตุการณ์ปัจจุบัน ได้เสมอหรือ Opportunist คนที่คิดแล้วทำเลย Dream ได้แล้ว Do เลย เราต้องการคนที่สามอีกคือ Visionary คือคนที่พร้อมจะมองข้ามข้อดไป ข้างหน้า เช่น 18 เดือนข้างหน้าหลังโควิดจะเป็นแบบไหน จงพยายาม อย่างยิ่งให้องค์กรของเรามีคนทั้งสามคนนี้ แล้วเราก็จะรอดทุกสถานการณ์

ภาคการณีวิถีการใช้จ่ายในอนาคต

ถ้าหากเหตุการณ์ 9/11 คือวิกฤตของคนยุคมิลเลนเนียล โควิด-19 ก็เป็น เสมือนวิกฤตโดยตรงครั้งแรกของคนเจนวายที่เพิ่งเข้าสู่ตลาดงาน "ที่ได้คุยกับ นักวิเคราะห์ในทีมว่าสิ่งนี้อาจจะเป็นบทเรียนที่ทำให้เจนวายรู้สึกว่าการออม เป็นเรื่องสำคัญ การลงทุนเป็นเรื่องสำคัญ การที่ต้องเร่งปลดหนี้ก็เป็นเรื่อง สำคัญ เพราะโควิดอาจจะ เป็นสิ่งที่ทำให้เขาเกิดความระมัดระวัง ในการใช้จ่ายมากขึ้น ส่วนคนกลุ่มอื่น ๆ ในแง่ของการเงินส่วนบุคคล ถ้าตอนนี้คุณมีเวลาว่าง สิ่งหนึ่งที่ต้องสำรวจคือพอร์ตโฟลิโอด้านทรัพย์สิน ของตัวเอง เรามีเงินฝาก บ้าน หุ้น หรือกองทุนฯ อะไรเท่าไร? แล้วก็ยังมีอีก อันหนึ่งที่เราอาจจะไม่รู้ว่ามีมูลค่า ยกตัวอย่างง่าย ๆ อย่างเราใช้ เครดิตการ์ด 4-5 ใบ เรามีพอยต์ 200, 300, 1000 แต้ม แลกะอะไรก็ได้ หรือเรามีพอยต์ของสายการบิน หรือพอยต์ตามซูเปอร์มาร์เก็ตที่เราจะใช้ที

ก็จะต้องอยู่แค่ในระบบของเขาเท่านั้น แต่ตอนนี้เรามีสตาร์ทอัพไทยซึ่งเขาเห็น มูลค่าเหล่านี้ แล้วพอไปสำรวจเขาก็พบว่าในประเทศเราคนมีพอยต์รวมกัน อยู่ถึงหกหมื่นล้านพอยต์ ตัดค่าเฉลี่ยว่าถ้าเทียบเป็นเงินบาทก็จะได้ประมาณ หกพันล้านบาทที่หมุนเวียนอยู่ในระบบโดยที่ไม่ได้เกิดการใช้งาน ซึ่งตอนนี้ เราสามารถเอาพอยต์พวกนี้มารวมกันเพื่อใช้ซื้อของในชีวิตประจำวัน เอามา ใช้แทนเงินสดซื้อของที่ต่าง ๆ ได้ ซึ่งมันคือฟอร์ตฯ เล็ก ๆ ที่น่าจับตา และ เป็นสิ่งที่คนไทยเข้าใจง่ายที่สุดเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Asset)

เริ่มจัดพอร์ตครีวเรือนกันใหม่

ในช่วงวิกฤต เราเห็นความเปราะบางของเศรษฐกิจในครัวเรือนค่อนข้าง ชัดเจน ดร. การดีเห็นว่าสิ่งสำคัญที่เป็นรากฐานของปัญหา "คนจนเมือง" ก็คือการสร้างหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดคุณค่า "ทั้งการสร้างหนี้กับสิ่งที่ไม่เกิดคุณค่า ใช้เงินเกินกำลัง หรือใช้เงินในอนาคตที่ไม่ก่อให้เกิดรีเทิร์นที่คุ้มค่า ทุกอย่าง คือปัญหา แต่พอไปดูว่าทำไมหลายคนถึงต้องใช้ชีวิตแบบนี้ ก็จะกลับไปสู่ ประเด็นที่ว่าเพราะเขาโดนกรอบสังคมมาว่าต้องใช้ชีวิตแบบนี้ และเชื่อใหม่ ว่า คนที่มีปัญหาจริง ๆ ก็คือคนที่ดูเหมือนจะไม่มีปัญหา คือคนที่ทำงานออฟฟิศ ทั้งหลายที่เงินเดือนไม่มากแต่ค่าดำรงชีพเขาสูงมาก และสูงที่สุดคือการเดินทาง และค่าใช้จ่ายส่วนตัว ตอนนี้ทีมที่กำลังดูในเรื่องของ 'คนจนเมือง' ซึ่งอันดับแรก ของคนจนเมืองคือใคร บอกเลยว่าคือพนักงานออฟฟิศ ขออย่าเลยว่าคุณที่ ทำงานในเมือง รายจ่ายที่สูงที่สุดและโตขึ้นทุกปีคือค่าเดินทางและค่าสื่อสาร แล้วยังเป็นหมวดค่าใช้จ่ายที่คนบอกว่าลดไม่ได้ด้วยเพราะเขาต้องไปทำงาน ดังนั้นเขาก็จะไปเลือกลดค่าใช้จ่ายด้านอื่นแทน เช่น ค่าอาหารหรือค่าใช้จ่าย ด้านสุขภาพ ยิ่งถ้าครอบครัวนั้นเป็นครอบครัวที่มีลูก เขาก็อาจไปลดคุณภาพ การศึกษาหรืออาหาร ซึ่งถ้าไปถนัดนักเศรษฐศาสตร์ เขาจะบอกว่าการเข้าถึง อาหารที่ดีหรือการศึกษาที่ดี คือการเปิดประตูสู่โอกาสให้เงินตามมา ถ้าตรงนี้ โดนตัดออกไป วงจรของความจนมันก็จะเกิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบ

แบนดิ้งใหม่ของไทย

จากไทยแลนด์ที่เคยเป็นจุดหมายปลายทางแห่งการท่องเที่ยวและสวรรค์ของ ผู้เข้ารับบริการ สถานการณ์โควิด-19 กำลังพาประเทศไทยเดินไปทางไหนต่อ นั้น อาจเป็นคำถามที่คนทั่วไปอยากรู้ "ส่วนตัวคิดว่าสิ่งที่ภาคธุรกิจไทยควรจะ ต่อยอดไปจากนี้น่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับสาธารณสุข เพราะตอนนี้ประเทศไทย เป็นที่อภิเษกรรมในสายตาของหลาย ๆ ประเทศว่าเรามีการจัดการในระบบ สาธารณสุขที่ดี ฉะนั้นเราควรทำอะไรที่ต่อยอดออกจากตรงนี้ได้ และเอา ความคิดสร้างสรรค์ไปบวก เช่น คำว่า Healthcare ต้องยกระดับไปเป็น High-Level Healthcare มากขึ้น เพราะต่อให้เงินเขาจะนำหน้าเราเรื่อง การผลิต แต่ในเรื่องความเชื่อมั่น ไทยก็ยังทำได้ดี หรือแม้แต่การทำให้เป็น มาตรฐานมากขึ้นในอนาคตเพื่อให้ต่างชาติให้การยอมรับ"

อย่างที่ดร. การดีบอกว่า จากนั้นเราจะอยู่เฉยไม่ได้แล้ว และสิ่งที่ต้องมี เพื่อเตรียมรับมือกับความไม่แน่นอนที่ย่อมเข้ามากระทบเราเสมอก็คือ "Always have a backup plan ค่ะ เพราะสถานการณ์มันทำให้เรารู้ว่า ไม่มีอะไรแน่นอนเลย ฉะนั้นต้องพร้อมที่จะเรียนรู้ใหม่ และพร้อมที่จะ ปรับตัว นั่นคือสิ่งที่สำคัญที่สุด" CT

สัมภาษณ์ ณ วันที่ 29 เมษายน 2563

ดร. อธิเกียรติ์ เกิดเจริญ

พลิกโฉมเกษตรกรไทย กับปัญหาที่ยิ่งใหญ่กว่าโควิด-19

บทสัมภาษณ์ : พัชรินทร์ พัฒนานุญไพบูลย์ | เรียบเรียง : วนบุษย์ ยุพเกษตร

ภาคการเกษตรที่เคยเป็นที่พึ่งพิงของแรงงานในยามวิกฤตเมื่อปี 40 แต่ในคราวนี้เมื่อเกิดโรคระบาดอย่างไวรัสโควิด-19 ไม่ใช่ทุกคนจะสามารถกลับมาয়ภาคการเกษตรได้ เพราะปัญหาที่ค้างคาเป็นทุนเดิม ไม่ว่าจะเป็นน้ำแล้ง ราคาผลผลิตตกต่ำ ยิ่งตอกย้ำให้เห็นว่าวงการเกษตรกรเมืองไทยยังมีอีกปัญหาที่ใหญ่กว่าโควิด-19

ดร. อธิเกียรติ์ เกิดเจริญ อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ควบตำแหน่งเจ้าของเพจเกษตรอัจฉริยะ - Smart Farm ผู้คลุกคลีอยู่ในภาคการเกษตรตั้งแต่วัยเด็กได้ร่วมเปิดเผยปัญหาของเกษตรกรที่อยู่เบื้องหลังโรคระบาดโควิด-19 และหนทางข้างหน้าสำหรับเกษตรกรที่เป็นความหวังแห่งวงการ อาจารย์เริ่มเปิดบทสนทนาว่า “สำหรับเกษตรกร ปัญหาที่ใหญ่กว่าโควิดก็คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือ Climate Change ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบเรื่องอื่นตามกันมาเป็นลูกโซ่ เช่น เรื่องอาหารในอนาคต โควิดที่เกิดขึ้นเป็นตัวเร่งให้เราเห็นปัญหาเร็วขึ้น เราจะเห็นว่าที่สหรัฐอเมริกาช่วงนี้บริษัทที่ทำธุรกิจโปรตีนทดแทนเนื้อสัตว์ ราคาหุ้นขึ้นมากเลยครับ เพราะคนเริ่มรู้สึกว่ามันสะดวก และต้นทุนของไวรัสนี้มาจากสัตว์ ซึ่งในอนาคตก็อาจจะมียีก” เขาเล่าถึงปัญหาที่น่าหนักใจของเกษตรกรที่คาราคาซังอยู่แล้วเป็นทุนเดิมก่อนจะเสนอทางออกให้ฟัง

4 ทางรอดของเกษตรกรไทยแม่ไร่โควิด-19

- **หาพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเกษตร** เพราะสภาพความอุดมสมบูรณ์ที่เปลี่ยนไปจากเดิมทำให้บางคนหรือบางพื้นที่ได้รับประโยชน์ อย่างเช่น การเพาะปลูกที่ดีขึ้นในบางพื้นที่ ในขณะที่บางพื้นที่กลับแย่ลง “เมืองจีนทำเยอะนะครับ เขาไปหาพื้นที่เพาะปลูกใหม่ในแอฟริกา บราซิล หรืออาร์เจนตินา ถ้าเราไม่อยากรับประโยชน์ของ Climate Change ให้ทำวิธีนี้”

- **ลองเพาะปลูกในร่ม** ที่เราจะสามารถควบคุมสภาพอากาศ (Climate Control) เพื่อกระจายผลผลิตให้ได้ตลอดทั้งปี “เราสามารถใช้อุณหภูมิ หรือ ปัญญาประดิษฐ์ ดูแลการเพาะปลูก หรือแม้แต่ค่าไฟ ที่สามารถคำนวณการใช้ไฟของเรา อย่างที่ประเทศญี่ปุ่นจะยึดหยุ่นมาก ขึ้นอยู่กับราคา ค่าไฟฟ้าแบบเรียลไทม์เลย เช่น เขารู้เลยว่าช่วงนี้ค่าไฟถูกก็จะเปิดแสงเทียมออกมาให้พืชสังเคราะห์แสง พอช่วงค่าไฟแพงเขาก็ปิดไฟเพื่อให้พืชหลับพักผ่อน คือเขาจะคำนวณตลอดเวลาจนมันได้ผลกำไร ฉะนั้นนี่ก็จะเป็นทางหนึ่งที่จะรอดได้”

- **ทำเกษตรแบบชาญฉลาดด้วยศาสตร์ Smart Farming** เช่น การเปลี่ยนปฏิทินการเพาะปลูก (Crop Schedule) การใช้เทคโนโลยี เซ็นเซอร์ไอโอทีเก็บข้อมูลการเพาะปลูก (Big Data) แล้วนำมาตัดสินใจอย่างเหมาะสม เป็นการเกษตรที่มีภูมิปัญญาต่อสภาพอากาศที่เปลี่ยนไป

- **ดัดแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือ Geoengineering** เช่น การเปลี่ยนเส้นทางเดินของแม่น้ำ ตอนนี้ที่จีนมีโครงการเอาน้ำจากทางใต้ขึ้นมาทางเหนือเพื่อการเพาะปลูก หรือแนวคิดสุดโต่งของบิล เกตส์ (Bill Gates) ที่จัดสิทธิบัตรแล้ว อย่างเช่นการเปลี่ยนเส้นทางพายุ ทำให้จากเดิมที่พายุมันไม่เข้ามาให้เข้ามา ตรงนี้ผมว่าอนาคตมันจะมีความขัดแย้งเรื่องแบบนี้เยอะ”

จาก Globalization กลับมาสู่ Regionalization

ไม่ว่าจะเป็นการเดินทาง การค้า และการทำกิจกรรมระหว่างประเทศที่ถูกปิด ส่งผลให้หลายประเทศตื่นตัว โดยเฉพาะเรื่องอาหารการกิน “ปกติเราส่งออกไข่ไก่ให้สิงคโปร์ พอเจอโควิดเขาได้บทยืดที่เราห้ามส่งออก ด้วยการหาทางเลี้ยงไก่ หรือวิธีอื่นที่ทดแทนอาหารแบบเดิม”

“ในตอนนี่ สิงคโปร์จากที่เคยต้องการเป็นอันดับการแพทย์ เขาเปลี่ยนไต่เร็กซ์กันไปทำฟู้ดฮับแทน เป็นฟู้ดเทค เขามีสตาร์ทอัพทำเนื้อเทียมจากพืชมากมาย มีสตาร์ทอัพเลี้ยงแมลง เลี้ยงจิ้งหรีด มีเทคโนโลยีเลี้ยงปลาแบบเรื่อลอยน้ำ แล้วก็สตาร์ทอัพที่ทำเนื้อสัตว์ปลูกด้วยนะ ตอนนี่เขาปลูกเนื้อกุ้งได้แล้ว หรือปลูกแมงกระทุ้งนมที่สามารปลูกได้จากเซลล์แล้ว” ซึ่งการทำเกษตรของสิงคโปร์เป็นการเลือกทางรอดข้อแรกอย่างที่ว่าอาจารย์ได้เล่าให้ฟัง คือ หาเขตพื้นที่ทางแถบอินโดนีเซีย ทำเกษตร และข้อสองคือการทำเกษตรในพื้นที่เมือง “เรื่องปลูกพืชเขาก็เห็นแล้วว่าต้องปลูกเอง พยายามหาทางทำให้ได้ เผื่ออาจจะเกิดวิกฤตโควิดขึ้นมาอีกในอนาคต

ประเทศที่นำเข้าอาหารจะตื่นตัวกันหมด ฉะนั้นคำว่า Globalization มันจะเปลี่ยนเป็น Regionalization คือ ลดการพึ่งพาในระยะไกล หันมาพึ่งพา ระยะใกล้ ๆ แทน”

ความเป็นไปได้ใหม่

“ดินดำ น้ำชุ่ม ปลูกได้ตลอดทั้งปี” อาจเป็นจุดแข็งของภาคเกษตรในไทย เมื่อสิบหรือยี่สิบปีก่อน แต่ด้วยเทคโนโลยีที่ก้าวไกล จุดแข็งตรงนี้ก็ถูกทำลายลงเพราะประเทศอื่นสามารถเพาะปลูกได้เหมือนกันโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาเป็นแรงขับเคลื่อน “เพราะฉะนั้นจุดแข็งตรงนี้นั้นจะค่อย ๆ เสื่อมลงไปแล้ว สิ่งที่เราเคยทำได้ในราคาถูก ประเทศอื่นก็จะทำได้เหมือนกัน แต่ผมมองว่าเรามีจุดแข็งใหม่ที่เกิดขึ้นครับ คือเราสามารถบูรณาการเกษตรกับจุดแข็งอื่นที่มันเกิดขึ้นใหม่ เช่น สุขภาพและการแพทย์”

“ผมมองว่าหลังโควิดคนจะระวังสุขภาพมากขึ้น เราสามารถที่จะมาเล่นเรื่องสมุนไพร เรื่องอาหาร เช่น พวกอาหารแบบใหม่ (Novel Food) ที่เป็น Medical Food ก็ได้” หรือแม้แต่การจัดการกับโรคระบาดในประเทศไทยที่อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี เราสามารถจัดมาโปรโมตด้านการท่องเที่ยวที่เป็นกำลังหลักของเศรษฐกิจในประเทศได้ ด้วยการหยิบจับสินค้าเกษตรท้องถิ่นเข้ามาช่วยประชาสัมพันธ์ “ผมว่ามันไม่ใช่จุดแข็งเรื่องราคาแล้ว เราอาจจะต้องหาจุดแข็งใหม่หรือจุดขายใหม่ ที่ผูกกับสถานการณ์มากขึ้น เราอาจจะพูดได้ว่าถ้าคุณมากินเนื้อสัตว์ที่ส่งออกจากเมืองไทย มันปลอดภัยแน่นอน แต่เราก็ต้องมาปรับโครงสร้างนะครับ อย่างเช่น ฟาร์มหมู ต้องทำให้ได้สะอาดตามมาตรฐาน ให้เห็นเลยว่าประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ปลอดภัย เดินทางผ่านได้ มีสินค้าเกษตรที่น่าเชื่อถือและมีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถปรับเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้เช่นกัน”

น้ำที่หล่อเลี้ยงเกษตรกร

จากประสบการณ์แอดมินเพจเฟซบุ๊ก “เกษตรอัจฉริยะ - Smart Farm” อาจารย์ธีรเกียรติ์จึงได้ยินได้เห็นเสียงจากเกษตรกรตัวจริงอยู่เป็นประจำ แม้หลายคนจะเข้าใจและรู้ว่าเทคโนโลยีสามารถช่วยให้เศรษฐกิจของตัวเองดีขึ้น แต่หากไม่แก้ปัญหาสำคัญขั้นพื้นฐานอย่างเรื่อง “น้ำ” ก่อน ก็อย่าหวังจะไปพัฒนาเรื่องอื่น ๆ ต่อได้ “ผมมองว่าประเทศไทยเราไม่มีแม้กระทั่งโปรเจกต์ด้านน้ำที่เป็นสเกลใหญ่ ๆ อย่างที่เรามีโครงการ EEC เลยนะครับ เราควรจะมีโปรเจกต์ใหญ่ ๆ แบบที่จีนทำ นึกถึงการสร้างคลองส่งน้ำใหญ่ ๆ ที่สามารถผันน้ำได้” อาจารย์ยกตัวอย่างต่อ “สมาร์ตฟาร์มในอียิปต์ เขาต้องวางแผนขุดคลองส่งน้ำจากแม่น้ำไนล์มา เพื่อทำการเกษตรกลางทะเลทราย แต่ไม่ได้หมายถึงว่า พอเรามีน้ำหรือโครงการน้ำแล้วเราจะใช้น้ำเปลืองนะครับ เขาก็จะมีวิธีที่จะทำให้จากเดิมที่ใช้ 100% ให้ใช้เหลือเพียง 40% หรือ 20% โดยผลผลิตยังดีเหมือนเดิม ดังนั้น ระบบจัดการน้ำทั้งหมดน่าจะเป็นสิ่งที่เกษตรกรต้องการครับ” อีกสิ่งที่ว่าอาจารย์ธีรเกียรติ์หวังหลังจากจบโรคระบาดครั้งนี้ไปแล้ว ก็คือเหตุการณ์แบบน้ำท่วมปี 2554 ที่ยังไม่เคยถูกแก้ไข แก้ปัญหา และเตรียมพร้อมรับมืออย่างจริงจัง ต่างจากที่เราปฏิบัติกับวิกฤตไวรัสโควิด-19 ที่ทำได้ค่อนข้างดี เกิดการเรียนรู้เพื่อจะรับมือกับอนาคต [CT](#)

สัมภาษณ์ ณ วันที่ 7 พฤษภาคม 2563

เบอร์กิต มาเกอร์

Service Design และแผนการใหม่ ของธุรกิจวันพรุ่งนี้

บทสัมภาษณ์และเรียบเรียง : เอมวาลี บุญมาก

เป็นเวลา 25 ปีแล้ว ที่เบอร์กิต มาเกอร์ (Prof. Birgit Mager) ประธาน Global Service Design Network และศาสตราจารย์ ณ Köln International School of Design ประเทศเยอรมนี ได้นำเสนอคำศัพท์ที่หลายคนมองว่าเป็นความหวังใหม่ ต่อแวดวงออกแบบ นั่นคือ “การออกแบบบริการ (Service Design)”

ในวันนี้ ธุรกิจไม่ว่าจะเป็นองค์กรขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ไปจนถึงขนาดเล็ก ที่ต้องการมัดใจลูกค้า บริษัทออกแบบชั้นนำ หรือแม้กระทั่งบริการสาธารณะ ที่หวังจะตอบใจทัศนภาพชีวิตที่ดีของผู้คนนั้น เริ่มเข้าใจถึงประโยชน์ และพยายามที่จะนำศาสตร์นี้มาปรับใช้ เป็นกลยุทธ์เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับองค์กรหรือธุรกิจของตนเองมากมาย ที่มาคงเป็นเพราะหัวใจสำคัญของการออกแบบบริการคือการมุ่งเน้นให้ “คน” เป็นจุดศูนย์กลางของการทำความเข้าใจ เพื่อค้นหาความต้องการ ปัญหา และโอกาสที่ซ่อนอยู่ในอินไซด์ (Insight) ผ่านกระบวนการสำรวจ (Exploration) สร้างแนวคิดใหม่ (Creation) และทดสอบแก้ไข (Reflection & Implementation) จนกลายเป็น “บริการ” ที่ซ่อนอยู่ภายในสิ่งของ เครื่องไม้เครื่องมือ และพื้นที่ที่เปิดรับคนมากขึ้นหลายตา สร้างการเปลี่ยนแปลงและกลายเป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิตของผู้คน

และเมื่อเวลาที่ทั่วโลกต้องเผชิญกับสภาวะการณ์ที่ไร้ความหวังจากโรคระบาดโควิด-19 การออกแบบบริการในมุมมองของผู้บุกเบิกศาสตร์ดังกล่าว จะมีการปรับตัวอย่างไรต่อไปในอนาคต แล้วมันจะยังคงเป็นเครื่องมือที่ช่วยหาทางออกให้กับ “คน” ได้อย่างไรบ้าง

บริบทใหม่กับเครื่องมือและกระบวนการที่เปลี่ยนไป

นอกจากเธอจะเป็นผู้สอนการออกแบบบริการเป็นคนแรกในยุโรปมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1995 รวมทั้งพัฒนาศาสตร์นี้ทั้งในแง่ทฤษฎี กระบวนการ และวิชาชีพแล้ว เครือข่าย Global Service Design Network ที่เธอร่วมก่อตั้ง ก็ยังทำหน้าที่เป็นชุมชนที่เชื่อมโยงนักออกแบบบริการจากทั่วทุกมุมโลกเอาไว้ โดยแม้เครือข่ายนี้จะไม่ได้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาหรือพัฒนาโปรเจกต์ร่วมกับภาคธุรกิจโดยตรง แต่ก็เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ อยู่เสมอ อีกทั้งยังได้ติดตามผลกระทบจากสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ที่มีต่อแวดวงนี้อย่างใกล้ชิด โดยในช่วงวิกฤตการณ์ดังกล่าว เครือข่ายได้ทำการสำรวจความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่เป็นสมาชิกเครือข่าย ด้วยความต้องการที่จะทำความเข้าใจผลกระทบที่โควิด-19 มีต่อธุรกิจและงานที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบบริการให้มากขึ้น จากการสำรวจพบว่าผลกระทบเชิงเศรษฐกิจนั้นส่งผลเป็นวงกว้างอย่างมีนัยสำคัญ โครงการมากมายถูกยกเลิกหรือเลื่อนออกไป หรือแม้แต่มองไม่เห็นโอกาสที่จะทำกำไรได้ โดยเฉพาะสตูดิโอขนาดเล็กที่ทำงานด้านออกแบบบริการเองที่ต้องเผชิญกับความลำบากในการบริหารเงินทุนมากกว่ากลุ่มอื่น แต่คุณลักษณะเฉพาะตัวของนักออกแบบบริการที่เบอร์กิตกล่าวว่าเป็น “นักหาทางออก (Solution Finder)” ก็ยังสามารถค้นหาวิถีทางในการเอาตัวรอดจากวิกฤตนี้ได้

“โดยสัญชาตญาณแล้ว นักออกแบบบริการจะต้องพยายามอย่างหนักเพื่อคิดค้นวิถีในการทำงานแบบใหม่ โปรเจกต์ต่าง ๆ ถูกส่งขึ้นไปทำงานบนออนไลน์แพลตฟอร์มมากขึ้น เช่น การประชุมและการมีส่วนร่วมโดยใช้ Zoom เป็นเครื่องมือหลัก การระดมสมองผ่าน Miro - Visual Collaboration Software แทนการปะโปสเตอร์ติดผนังห้อง แม้แต่ Slack, WhatsApp หรือ Trello ที่ถูกใช้แพร่หลายในการทำงานบริหารโครงการอยู่แล้ว ก็ยังมีบทบาทสำคัญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แพลตฟอร์มออนไลน์ถูกนำมาใช้บ่อยขึ้น การใช้เครื่องมือเหล่านี้ไม่ได้เป็นปัญหาสำหรับนักออกแบบบริการ และยังเชื่อมโยงการทำงานระหว่างออนไลน์และออฟไลน์ได้อย่างราบรื่น แต่วิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น ก็ทำให้เราต้องไปให้ไกลขึ้น พยายามให้มากขึ้นเพื่อปรับสิ่งเดิมและคิดค้นสิ่งใหม่ที่จะก่อให้เกิดการทำงานร่วมกันบนพื้นที่เสมือนจริงเหล่านี้”

รูปแบบการทำงานใหม่บนพื้นที่ดิจิทัลจะไม่มีวันหายไป แม้ว่าวิกฤตการณ์นี้จะจบสิ้นลง ในทางกลับกันมันกลับยิ่งช่วยขับเคลื่อนคุณค่าความสำคัญของการออกแบบบริการให้ชัดเจนยิ่งขึ้น”

Touch Point หาย แต่ธุรกิจจะรอดได้ด้วยการออกแบบบริการ

เมื่อจุดปะทะของการบริการ (Touch Point) ที่เป็นพื้นที่ทางกายภาพซึ่งทำหน้าที่เป็นหนึ่งในจุดเด่นดึงดูดใจลูกค้า เช่น พื้นที่นั่งทำงานในร้านกาแฟ โรงภาพยนตร์ ห้องพักรวม ไปจนถึงสายการบินต่าง ๆ ต้องปิดให้บริการจากผลกระทบของโรคนี้ อาจหมายถึงรายได้มหาศาลที่หายไปของธุรกิจที่สุดท้ายอาจทำให้ต้องปิดตัวลงปรับตัวไม่ทัน

เบอร์กิตเองกลับมองว่า นี่อาจเป็นจังหวะสำคัญที่ทำให้การออกแบบบริการฉายแวบความหวังใหม่ให้กับธุรกิจ เมื่อการทำงานหลาย ๆ อย่างของการออกแบบบริการนั้นยืดหยุ่น และสามารถถ่ายโอนไปอยู่บนพื้นที่ดิจิทัลได้อย่างไม่ยากเย็น “รูปแบบการทำงานใหม่บนพื้นที่ดิจิทัลจะไม่วันหายไปแม้ว่าวิกฤตนี้จะจบสิ้นลง ในทางกลับกันมันกลับยิ่งช่วยขับเคลื่อนคุณค่าความสำคัญของการออกแบบบริการให้ชัดเจนยิ่งขึ้น การทำงานบนพื้นที่กายภาพ การได้พูดคุยกับผู้ที่สัมผัสจับต้องได้ การได้ใช้สมองคิดพร้อมกับรับรู้ด้วยมือและร่างกายของเหล่านักออกแบบบริการ และการได้ปรับแต่งขนาดตรงร่วมกับผู้คนที่แบ่งปันความคิดเห็นหลากหลาย ที่เป็นจุดเด่นเดิมของกระบวนการออกแบบบริการนั้น ก็ยังคงไม่หายไปเช่นเดียวกัน ในบทบาทของการเป็นนักออกแบบบริการ เราจะยังคงมองหาหนทางที่จะขยับไปข้างหน้า สู่วิวัฒนาการของศาสตร์การออกแบบบริการที่จะแข็งแกร่งขึ้นไปเรื่อย ๆ” เบอร์กิตกล่าว

ดังนั้น เมื่อมีการปรับรูปแบบการทำธุรกิจไปสู่แพลตฟอร์มออนไลน์ การออกแบบบริการจะเป็นส่วนสำคัญที่เข้ามาตั้งแต่ต้นกระบวนการ เพื่อให้แน่ใจว่าดิจิทัลนั้นจะเป็นสิ่งที่เปี่ยมมิตรต่อผู้ใช้งานและยังคงผูกใจลูกค้าไว้ได้ แม้จะไม่มีสินค้าหรือพื้นที่การขายให้ลูกค้าได้สัมผัสก่อนอย่างที่เคยเป็นมา

อนาคตของ Service Design ที่ไม่ใช่แค่หลังโควิด-19

หลายอุตสาหกรรมต่างก็มีความท้าทายต่ออนาคตเป็นของตัวเอง โควิด-19 อาจเป็นเพียงตัวเร่งปฏิกิริยาให้เราต้องรีบปรับตัวเมื่อความท้าทายนั้นมาถึงเร็วกว่าที่คิดไว้ Global Service Design Network ได้ทำการสำรวจผ่าน Tricider แพลตฟอร์มออนไลน์ที่รวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในแวดวงการออกแบบบริการทั่วทุกมุมโลกว่า อะไรคืออนาคตของการออกแบบบริการ (The Future of Service Design)¹ “เราพบว่าประเด็นร่วมที่สำคัญไม่ว่าการออกแบบบริการนั้นจะอยู่ในบริบทใดก็ตามคือประเด็นเรื่องจริยธรรม ความยั่งยืน และการศึกษา”

ในความเป็นจริงแล้วการสำรวจนี้เกิดขึ้นก่อนที่โควิด-19 จะปะทุขึ้นในยุโรปเสียด้วยซ้ำไป ซึ่งเบอร์กิตมองว่าวิกฤตการณ์นี้เป็นสิ่งที่ยิ่งช่วยเน้นให้เห็นว่า 3 ประเด็นดังกล่าวสำคัญและเร่งด่วนเพียงใด ศาสตร์ซึ่งมีหัวใจสำคัญในการทำความเข้าใจคนผู้เป็นศูนย์กลางอย่างลึกซึ้งอย่างการออกแบบบริการนั้น กำลังเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะต้องถูกนำมาใช้ในการทำความเข้าใจความเป็นมนุษย์ในบริบทใหม่ของโลก ที่ต่อไปนี้จะต้องเผชิญกับความท้าทายที่เข้มข้นขึ้นภายใต้สภาวะความกดดันทางเศรษฐกิจและความไม่แน่นอนที่เป็นไปอยู่ทุกวัน [CT]

¹ ผลการศึกษา “The Future of Service Design” จะตีพิมพ์ปลายเดือนกรกฎาคม 2563 นี้ สามารถติดตามข่าวสารได้ทาง service-design-network.org

ศุภจี สุธรรมพันธุ์ เดินหน้าส่งมอบบริการ แบบ New Normal สู่สังคมทุกมิติ

บทสัมภาษณ์ : กวิน เทพปฏิพัทธ์ | เรียบเรียง : พัชรินทร์ พัฒนานาบุญไพบูลย์ | ภาพ : สุรเชษฐ์ โสภารัตน์ดิลก

ธุรกิจโรงแรมเป็นหนึ่งในชีพพลายเช่นสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นส่วนที่ได้รับความนิยมในลำดับต้น ๆ เมื่อเกิดวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 มาตรการจำกัดการเดินทาง การเว้นระยะห่างทางสังคม ไปจนถึงการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน คือมาตรการป้องกันโรคที่มีประสิทธิภาพ หากก็เป็นมาตรการที่ขัดแย้งกับหัวใจแห่งการบริการ ทั้งเป็นเสมือนการตัดเส้นเลือดใหญ่ของธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรมให้ขาดลง

การล็อกดาวน์ประเทศที่ผ่านมา ส่งผลกระทบต่ออย่างใหญ่หลวงต่อธุรกิจโรงแรม ไม่เว้นแม้แต่ “กลุ่มดุสิตธานี” ธุรกิจโรงแรมที่อยู่คู่กับสังคมไทย และได้ให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวทั่วโลกมาแล้วอย่างยาวนาน แน่ใจว่าแม้ปัจจุบันธุรกิจโรงแรมจะกลับมาเปิดดำเนินการได้แล้ว แต่สถานการณ์ที่ยังไม่คลี่คลายของอุตสาหกรรมรอบข้าง ทั้งธุรกิจการบินและการท่องเที่ยว ก็ทำให้เส้นทางในการฟื้นคืนกลับมาของธุรกิจโรงแรมเป็นไปอย่างลำบาก เช่นที่ **ศุภจี สุธรรมพันธุ์** ประธานเจ้าหน้าที่บริหารกลุ่มดุสิต อินเทอร์เน็ตชั้นนำจนถึงกับออกปากว่าเป็น “เหตุการณ์ที่ไม่เคยคาดคิดมาก่อน” อย่างไรก็ตามในทุกวิกฤตย่อมมีโอกาส เช่นเดียวกับกลุ่มดุสิตธานีในวันนี้ที่ยังคงมองเห็นโอกาสนั้น พร้อมเดินหน้าแจ้งกลยุทธ์การดำเนินงาน ทั้งเพื่อเอาตัวรอดในระยะสั้น และเพื่อการเติบโตของธุรกิจและสังคมในระยะยาว

ผลกระทบและกลยุทธ์ระหว่างโควิด-19 ของกลุ่ม “ดุสิตธานี”

“เป็นปัญหาที่ไม่เคยพบไม่เคยเจอมาก่อนเลยนะคะ วิกฤตตัวยักษ์ก็ยังไม่จกัอยู่เพียงส่วนเดียว แต่วิกฤตครั้งนี้ เรียกว่าโดนไปทุกภาคส่วน แม้แต่ในส่วนของชีวิตประจำวัน นี่จึงเป็นวิกฤตที่หนักหนาพอสมควร” ศุภจีเริ่มต้น

กล่าวถึงความลำบากที่ธุรกิจต้องพบเจอ “ถ้าตัดกลับมาเข้ามาในส่วนของธุรกิจการเดินทางและการท่องเที่ยว เนื่องจากทุกวันนี้ยังไม่ฟื้นคืน คนก็ไม่กล้าจะเดินทาง ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและบริการก็จะได้รับผลกระทบค่อนข้างเยอะ ตั้งแต่สายการบินที่เปิดให้เดินทางไม่ได้ ซึ่งพอไม่มีคนเดินทางเข้ามา ก็ไม่มีผู้เข้าพักโรงแรม เลยยาวไปจนถึงห้างสรรพสินค้า ร้านอาหารที่เป็นห่วงโซ่อุปทานของการเดินทาง เราจึงต้องปรับตัวอย่างมากภายในหลายด้านด้วยกัน”

“เรื่องแรก ๆ เลยคือต้องมาดูโมเดลธุรกิจว่ามีความยืดหยุ่น มีความสมดุล มีการกระจายความเสี่ยงมากน้อยแค่ไหนและเพียงพอหรือเปล่า เพราะถ้าธุรกิจมีรายได้หลักมาจากแหล่งเดียว เมื่อมีผลกระทบเข้ามาก็เท่ากับรายได้เป็นศูนย์ แต่ถ้าเรากระจายโมเดลธุรกิจเพื่อแบกรับความเสี่ยงได้ล่วงหน้าก็อาจไม่ถึงกับรายได้เป็นศูนย์ อีกเรื่องที่ต้องจัดการคือเรื่องของเงิน พอรายได้ไม่มา ก็ต้องมาดูเรื่องต้นทุนที่มีอยู่ว่าจะจัดการยังไง มาตรการล็อกดาวน์บังคับให้เราต้องปิดการดำเนินธุรกิจชั่วคราว ถ้าเช่นนั้น ก็ต้องมาดูว่าเรายังพอมีกำลังทำอะไรได้อีก เช่น เปลี่ยนคนจากโรงแรมให้มาทำอาหารและส่งให้กับคนที่ยังอยากได้รสชาติและเมนูที่คุ้นเคย นอกจากนั้นก็มาดูเรื่องการบริหารจัดการกระแสเงินสด ว่าเหลือพอเพียงที่จะดูแลกิจการได้ยาวนาน

แค้ไหน และต้องปรับกลยุทธ์การลงทุนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะ ความยากของวิกฤตครั้งนี้คือเราไม่รู้ว่าจะจบเมื่อไหร่ เราจึงต้องการมาตรการเพิ่มเติมในการดูแลจัดการที่มีความยั่งยืนจากความไม่แน่นอน และสุดท้ายที่ต้องทำไปพร้อมกันทั้งก่อนและหลังโควิด คือเรื่องของโครงสร้างองค์กร ทักษะของพนักงานเราพร้อมที่จะเปลี่ยนและปรับแล้วหรือยัง รองรับทักษะ ที่ต้องการในอนาคตหรือไม่ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ต้องทำต่อเนื่อง เพราะหลักการ ของดุสิตคือเราจะดูแลคนของเราเหมือนคนในครอบครัว เราจึงไม่มีนโยบาย ปลดคนในช่วงวิกฤต แต่ว่าคนที่อยู่ ก็ต้องปรับตัวให้เข้ากับทิศทางที่โรงแรม กำลังจะเดินไปได้ด้วย”

โอกาสในวิกฤตที่ช่วยได้ก็ตนเองและสังคม

“พอมียุคโควิด จริง ๆ มันเป็นโอกาสที่คนจะเกิดแรงบันดาลใจและความร่วมมือ ร่วมใจกัน องค์กรก็ต้องการให้เกิดการมีส่วนร่วมของพนักงาน ล่าสุดเรามีแคมเปญให้พนักงานร่วมกันแชร์ไอเดีย ช่วยกันคิดและปรับตัวตามสถานการณ์ ด้วยศักยภาพที่เรามี เราจะทำอย่างไรให้กับตัวเอง ธุรกิจ และสังคม อย่างช่วงแรก ๆ ที่เราต้องปิดโรงแรม เราก็ทำฟู้ดเดลิเวอรี่ แต่แทนที่จะส่งขายอย่างเดียว เราพอมีวัตุดิบเหลือบ้าง เราก็ทำส่งให้กับบุคลากรทางการแพทย์ และยังเปิดให้ลูกค้าได้ร่วมทำบุญจากเงินที่อุดหนุนอาหารเรา เราก็สมทบต่อไปยังโรงพยาบาล ส่วนที่มุมการศึกษาของดุสิตก็เห็นว่า ช่วงนี้คนไม่มีงานทำ พอสมควร เลยจัดโครงการส่งเสริมอาชีพ สอนทำอาหารคาวหวาน ขนมไทย ขนมฝรั่ง เรียนแกะสลัก ผ่านทางยูทูบและเฟซบุ๊ก

นอกจากนี้ เราออก Dusit Care Card เป็นการหารายได้จากอนาคต การคิดค่าบริการ 2,888 บาท พักได้ 2 ท่าน 1 คืนรวมอาหารเช้า ใช้นานได้ภายใน 2 ปี การ์ดแต่ละใบที่ขายได้ เราจะหัก 500 บาทก่อนค่าใช้จ่ายใด ๆ ให้กับโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์และสมาพันธ์ช่างไทยที่เป็นเหมือนสัญลักษณ์ การท่องเที่ยวไทยซึ่งได้รับผลกระทบมากจากการที่ไม่มีนักท่องเที่ยวเหมือนกัน วันนี้กำลังเรามีแค่นี้ เราอาจจะเอากำลังที่เรามีในอนาคตมาช่วยให้เราพอจะมีรายได้ แต่ในขณะที่เดียวกัน เราก็ช่วยตอบแทนส่วนรวมของเราไปด้วย เป็นการทำงานใน 3 แขนงหลัก คือธุรกิจ สังคม และองค์กรไปพร้อมกัน”

อนาคตของการท่องเที่ยวและธุรกิจโรงแรมของไทย หลังโควิด-19

“ทุกธุรกิจมี New Normal แต่ความยากลำบากของธุรกิจโรงแรมคือการที่ ดีมานด์หดตัว แต่ซัพพลายยังคงอยู่ ยิ่งถ้าดูตัวเลขของการท่องเที่ยว แห่งประเทศไทยที่ได้คาดการณ์ไว้เมื่อตอนต้นปีว่าจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติ เข้ามา 40 ล้านคนในปีนี้ แต่พอเดือนเมษายนเกิดโควิด ก็มีการคาดการณ์ ใหม่ว่าจาก 40 ล้านคนจะเหลือ 16 ล้านคน ซึ่งคือน้อยกว่าครึ่ง

ที่แบ่งอนาคตของการท่องเที่ยวไว้ว่า เฟสแรกเราต้องพึ่งพาดนภายใน ประเทศก่อน เพราะไม่ต้องกังวลเรื่องการเดินทางระยะไกล ปกติเรามีตัวเลข ก่อนโควิดอยู่ 172 ล้านคน พอหลังโควิดตัวเลขก็เหลือ 60 ล้านคน เฟสถัดมา ส่วนตัวที่เชื่อว่าไม่น่าจะเกินปลายปีนี้ที่นักท่องเที่ยวต่างชาติน่าจะเข้ามาได้ จากประเทศใกล้ ๆ ที่ควบคุมสถานการณ์ได้ดี อย่างจีน เกาหลี สิงคโปร์ ส่วนคนที่มาจากภูมิภาคไกล ๆ จากยุโรปหรืออเมริกา น่าจะเป็นปีหน้า ไตรมาสที่ 2-3 ขึ้นอยู่กับว่าเราสร้างความมั่นใจให้นักท่องเที่ยวได้มาก แค้ไหน นอกจากนี้เราต้องยกมาตรฐานเรื่องการดูแลสุขอนามัยให้มากขึ้น

อย่างวันนี้เราดูแลใน 2-3 เรื่องคือ การรักษาระยะห่างและการลดจุดสัมผัส มี การทำความสะอาดให้มีมาตรฐานขึ้น บริเวณจุดสัมผัสหรือในพื้นที่สาธารณะ”

ตัวชี้วัดความสำเร็จใหม่ของกลุ่มดุสิต

เมื่อทุกธุรกิจมี New Normal เป็นของตัวเองซึ่งเป็นมาตรฐานและเป้าหมาย ใหม่ที่ต้องไปให้ถึง กลุ่มดุสิตเองก็เช่นกันที่วันนี้ได้เซตมาตรฐานใหม่ใน การดำเนินงานแล้วเป็นที่เรียบร้อยแล้ว “พีให้ความสำคัญในเรื่องมาตรฐาน การดำเนินการ (Operational Focus) เราทำคู่มือการให้บริการ (Service Operation Manual) ขึ้นมาใหม่ว่าจะไรต้องทำอะไร มีการฝึกซ้อม การเทรนพนักงาน ซึ่งต้องทำถึงระดับการสวมบทบาท (Role Play) เช่น ถ้าลูกค้าเข้ามา จะต้องทำอย่างไร รวมถึงการตอบคำถามของพนักงานที่ต้อง อาศัยการซักซ้อม เพราะฉะนั้นเรื่องของตัวชี้วัดหลัก จึงเป็นเรื่องของ Operation Excellence ที่พนักงานต้องสามารถทำได้ทุกคน

มาตรฐานที่สองคือ เรื่องความพึงพอใจของลูกค้า (Customer Satisfaction) เมื่อเรามีมาตรฐานใหม่ มีการตรวจสอบใหม่ ก็เป็นไปได้ว่า ลูกค้าอาจรู้สึกไม่สะดวกสบายเหมือนเดิม เราจึงต้องเพิ่มความสะดวกสบาย ใหม่ ๆ ให้ลูกค้า ทำอย่างไรให้ลูกค้าอยากกลับมาอีก วันนี้เราต้องนำเสนอ 3 คาแรกเตอร์ หนึ่งคือความสะดวกสบาย สองคือการบริการที่ประทับใจ และตรงตามความต้องการของลูกค้า และสามคือความคุ้มค่า เป็น Dusit New Normal ที่มอบความยืดหยุ่นในเรื่องเวลาการเช็คอินหรือเช็คเอาท์ ใส่ใจ เรื่องสุขอนามัย ด้วยการเปลี่ยน Welcome Package จากตะกร้าผลไม้ แบบเดิม มาเป็น Personal Protection Pack (PPP) ที่ประกอบไปด้วยมาร์ล และเจลแอลกอฮอล์ รวมถึงดูแลมาตรฐานความสะอาดของสิ่งแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกโรงแรม ภายในโรงแรมต้องมีการพ่นสเปรย์ฆ่าเชื้อ ทำความสะอาด การทำความสะอาดในห้องพัก ก็จะมีขั้นตอนการฆ่าเชื้อ หรือพิตเนสที่ปรับไปเป็นการออกกำลังกายกลางแจ้ง เพื่อให้ลูกค้ารู้สึก ปลอดภัยเมื่อเข้ามาอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมของดุสิต ส่วนภายนอกเราจะ นำเสนอความสะดวกสบายอีกระดับ (Extra Convenience) เช่น บริการ ช่วยซื้อปิ้งอาหารหรือของฝากขึ้นชื่อรอบ ๆ โรงแรมให้โดยที่ลูกค้าไม่ต้อง ออกไปเอง หรือมินิบาร์จากที่เคยเป็นขนมขบเคี้ยวหรือน้ำอัดลม ก็เปลี่ยนเป็น มินิบาร์เพื่อสุขภาพและให้บริการฟรีเพื่อตอบกระแสรักสุขภาพที่เกิดขึ้นมาก หลังโควิด

และเรื่องสุดท้ายคือเรื่องของเทคโนโลยี เราพัฒนาอี-เมนู และสนับสนุน ให้ใช้ระบบอี-เพย์เมนต์เพื่อหลีกเลี่ยงการสัมผัส พร้อมเสริมความสามารถ ในการรองรับการใช้บริการด้านอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ทั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ต หรือห้องประชุมที่พร้อมสำหรับลูกค้าที่ต้องการติดต่อสื่อสารและทำงาน และ ส่วนสุดท้ายก็คือการทำดาต้าแพลตฟอร์ม เพื่อให้เป็นฐานข้อมูลให้เราได้มอบ ประสิทธิภาพที่ตรงตามความต้องการของลูกค้าให้มากที่สุด

พีเชื่อว่าในการเดินทางไปข้างหน้าของทุกธุรกิจ ทุกคนต้องรวมใจเป็น หนึ่งเดียวเพื่อสู้วิกฤต ในมุมของกิจการเล็ก ๆ อย่างดุสิต นี่คือนโยบายที่เรา จะทำเช่นนั้น พนักงานร่วมใจทำหน้าที่ของตัวเองให้ดีที่สุด เพราะไม่ว่าเรา จะเป็นใคร เป็นส่วนที่เล็กที่สุดแค้ไหน เราก็ต้องสามัคคีกัน ไม่เอาผลประโยชน์ ของตัวเองเป็นที่ตั้ง แล้วทุกวิกฤตจะมีโอกาสเสมอ” [CT](#)

สัมภาษณ์ ณ วันที่ 13 พฤษภาคม 2563

วีรพร นิติประภา

เรากำลัง “เอาชนะ” อะไร ในยามวิกฤตโควิด-19

บทสัมภาษณ์และเรียบเรียง : กมลกานต์ โกศลกาญจน์ | ภาพ : มนตรี โสภา

เราเลือกคุยกับวีรพร นิติประภา ผ่านสายตาของคนที่ฝ่าสังเอดความเป็นไปที่เกิดขึ้นระหว่างวิกฤตโควิด-19 สถานการณ์ที่เปิดพรหมให้เห็นความไม่เท่าเทียมที่ซ่อนอยู่ภายใต้โครงสร้างที่แสนเปราะบางของประเทศ พร้อมคลี่คลายให้เห็นความไม่เท่าเทียม และการต่างออกของช่องว่างของความไม่เสมอภาคระหว่างชนชั้น

นอกจากคำถามว่า รับมืออย่างไรในวันนี้ อีกคำถามสำคัญไม่แพ้กันคือ จะอยู่กันต่อไปอย่างไรในอนาคต

เราคุยกันในฐานะคนธรรมดา ฐานะแม่บ้าน ฐานะคนทำงาน และฐานะคนที่อยู่ร่วมกันในสังคมอันบิดเบี้ยวนี้ เพื่อแลกเปลี่ยนมุมมองและความคิดเห็นร่วมกันในฐานะมนุษย์...มนุษย์ที่มองเห็นคนเท่าเทียมกัน

มองไม่เห็นคนอื่น

การเลือกจำกัดระยะการมองเห็นของสถาบันระดับประเทศอย่างรัฐบาล ภาคเอกชน หน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง ทำให้มีกลุ่มคนบางกลุ่มหลุดออกจากขอบเขตการรับรู้ ทั้งกลุ่มคนรายได้น้อย กลุ่มคนชายขอบ กลุ่มคนเปราะบาง นั้นหมายความว่าเมื่อพูดถึงการดูแล และการปฏิบัติต่อคนทุกคนอย่างเท่าเทียมนั้นไม่ได้เป็นมาตรฐานของการรับมือต่อโรคระบาดที่เกิดขึ้นในครั้งนี้

“มาตรการการล็อกดาวน์ในทุกสิ่งทุกอย่างที่เราทำ เราทำเพื่อปกป้องระบบสาธารณสุขไม่ให้พัง นั่นคือไม่ให้มีคนป่วยมากเกินไปที่สาธารณสุขจะรับได้ ตัวเลขต่อวันในช่วงที่ผ่านมามันห่างไกลตรงนั้นมาก ปัญหาหลักจึงเป็นเรื่องการล็อกดาวน์ที่นำมาซึ่งการตกงานและความไม่สามารถรับระบบได้อย่างเป็นปกติ แน่แน่นอนละ เราอาจบอกว่าก็เพราะล็อกดาวน์ใหม่ ตัวเลข

ถึงได้ไม่ถึงจุดนั้น จุดที่คุกคามสาธารณสุข แต่เสร็จแล้ว คุณก็ไม่มีกรเพิ่มกำลังให้สาธารณสุข เพื่อที่จะหลดเวลาการล็อกดาวน์ลง คือมันต้องทำทุกส่วนเลย แต่ดูเหมือนว่ามันกลายเป็นเรื่องสาธารณสุข การบังคับใช้ และการทำให้ชีวิตปกติไม่สามารถรันได้โดยไม่จำเป็น

อย่างไรก็แล้วแต่ ถ้าเราแก้ปัญหาด้วยการล็อกดาวน์ มันควรจะเป็นระยะสั้นที่สุด ควรจะเป็นเป้าหมายตั้งแต่ต้น ทันทึที่คิดถึงเรื่องนี้ เพื่อที่จะไม่ทำลายระบบอันเปราะบางอยู่แล้วของเรา และถ้าเกิดคุณล็อกดาวน์เพื่อปกป้องระบบ ดังนั้นระหว่างที่ล็อกดาวน์ คุณต้องเสริมใยเหล็กให้ระบบเข้าไป เพราะหลังจากนี้แล้ว เราต้องมีโรงพยาบาลสนามทั่วประเทศ ถ้าเกิดฮือแตก ติดเชื้อขึ้นมาอีก ก็แค่ส่งคนป่วยเข้าไปแค่นั้นเอง แต่เราก็ไม่เห็นใครทุ่มเทอะไรตรงนั้น

เราจำเป็นต้องสร้างระบบระยะยาว เราจำเป็นต้องคิดแผนระยะหนึ่งวัน หนึ่งเดือน สามเดือน หกเดือน หนึ่งปี ในสถานการณ์วิกฤต สิ่งที่เราต้อง มองให้เห็นคือทรัพยากรของเรา อะไรที่เรามีอยู่ในมือตอนนี้ เราจะ จัดการตรงนั้นอย่างไร”

เอาแค่ในระดับที่ยังไม่ต้องมองอะไรมาก มองแบบคน-คน วันนี้มีคนทำงานรับค่าจ้างรายวัน วันไหนไม่ทำงานก็ไม่มีตังค์ นี่ไม่ได้ทำงานมา 45 วันแล้ว จะอยู่กันอย่างไร เอาอะไรกิน เขาไม่ได้มีเงินเก็บ เรื่องง่าย ๆ แค่นี้คือเรื่องจำเป็นที่จะต้องถูกทบทวน”

สิ่งหนึ่งที่พิสูจน์แล้วว่าเป็นความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการเกิดวิกฤตในครั้งนี้ ก็คือการคิดว่าทุกคนจะได้รับการปฏิบัติกันอย่างเท่าเทียม แต่ในความจริงกลับไม่เป็นเช่นนั้น คำว่าสองมาตรฐานนั้นครอบคลุมทุกด้าน ตั้งแต่เรื่องของการแพทย์ เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา คุณภาพชีวิต เงื่อนไขของการระบาดยิ่งทำให้ความไม่เท่าเทียมเกิดขึ้นในมิติที่แตะไปตรงไหนก็เจอ ทั้งยังทวีความรุนแรงและเปลี่ยนชีวิตของผู้คนไปตลอดกาล ปรากฏภาพสังคมอลหม่าน และปัจจัยพื้นฐานไม่ได้รับการตอบสนอง

“เรื่องพื้นฐานอย่างอาหาร สำหรับที่เป็นเรื่องที่ไม่ไถ่กรรมมาก ไม่มีข้าวกินสามมื้อนี่ ที่มีความรู้สึกว่าเป็นความผิดมหาศาลของภาครัฐ รัฐต้องยืนยันว่าประชากรมีข้าวกิน อย่างน้อยที่สุดคือมีข้าวกินสามมื้อ เพราะไม่มีข้าวกินคืออะไรรู้ไหม นั่นแปลว่าเขาตาย คน 30 ล้านคนจาก 65 ล้านคนตอนนี้อยู่ในความระง่ำลำบากเพื่อปกป้องคนแค่อาจจะล้านเดียวจากการติดเชื้อ แล้วเราก็ให้คนจนไปรอคิว รอความกรุณาของชนชั้นกลางอย่างพวกเราที่บริจาคกันเข้าไป เพราะทันทีที่รัฐเข้ามาสนับสนุนตรงนี้ อาหารที่ให้จะไม่ใช้การทำบุญให้ทาน แต่เป็นการใช้เงินภาษีที่เขาจ่ายไป ภาษีที่ทุกคนจ่าย รวมถึงเราผู้ซึ่งจ่ายด้วยภายใต้ข้อตกลงว่าประชากรทั้งหมดต้องรับผิดชอบประชากรที่ด้อยโอกาสและเปราะบางของประเทศ

คำถามก็คือ คนจนไม่สู้ชีวิต ตามกลับไปอีกว่าสู้แล้วได้อะไร จากเดิมอดมื้อกินมื้อ ตกงานปั๊บ ไม่มีปัญญาแม้แต่ดูแลตัวเอง ขมขื่นนะ สภาพของการเป็นมนุษย์คนหนึ่ง ที่รัฐไม่ได้สนใจตรงนี้เลย”

“เอาชนะ” อะไรในยามวิกฤตโควิด-19

“ทัศนคติและวิถีคิดของรัฐบาลเป็นเรื่องสำคัญ รัฐบาลจำเป็นที่จะต้องมองเรื่องนี้ในอีกหลายตาหนึ่ง มองโดยนักสังคมศาสตร์ นักปรัชญา นักกฎหมาย นักการสารพัด ไม่ใช่มองแบบทหาร เพราะทัศนคติและวิถีคิดที่เขามีอยู่ มันไม่รองรับหายนะเลย ไม่รองรับภัยพิบัติ ไม่รองรับการอยู่รอด เพราะมันเป็นทัศนคติและวิถีคิดของการทำสงคราม การยึดพื้นที่ การจัดการกับแม่ทัพ

นายกอง เอาชนะมันให้ได้! แต่ที่มันเป็นโควิด เป็นโรคระบาด ไม่ใช่ประเทศไทย เราทำอย่างนี้ไม่ได้ เมื่อไหร่ที่เขาเริ่มรู้ตัวว่ามันทำอย่างนี้ไม่ได้ มันไม่ใช่เรื่องแพ้-ชนะ คำแรกพูดมา ประเทศไทยต้องชนะ...ชนะใคร?”

เพราะถ้าหากเราไล่เรียงตามเวลาในประวัติศาสตร์ เราจะมองเห็น “การอยู่รอด” “การปรับตัว” “การรักษา” “การอยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจ” คำที่เต็มไปด้วยความหมายและเป็นหลักที่ใช้รับมือกับสถานการณ์อันเลวร้ายจำนวนมาก ดังนั้นการอยู่ร่วมกับโรคระบาดจึงไม่ใช่การพ่ายแพ้หรือมีชัยเหนืออะไรหรือใครทั้งสิ้น

“เรามีโรคระบาดตลอดเวลา แล้วเรายังอยู่รอดมาได้ มนุษยชาติไม่มีข้าวกินตอนนี้สิเรื่องใหญ่ เพราะฉะนั้นทำอย่างไรให้เราปกป้องประชากรส่วนใหญ่ไว้ได้ ชะลอการระบาดไว้ได้ เพิ่มกำลังสาธารณสุขให้ได้ ในสถานการณ์วิกฤต สิ่งที่เราต้องมองคือหนึ่ง ทรัพยากรของเราคืออะไร อะไรที่เรามีอยู่ตอนนี้ เราจะจัดการตรงนั้นอย่างไรมากกว่าไม่ใช่ต้องมีตัวเลขผู้ป่วยเป็นศูนย์เท่านั้น ประเทศไทยชนะแล้ว แต่มีคนหัว มีคนสิ้นหวังเต็มไปหมด พี่ไม่เคยเชื่อว่าฝรั่งหรือประเทศที่เจริญแล้วฉลาดกว่าเราหรือมีคุณธรรมดีกว่าเรานะ แต่มันฉลาดกว่า ฉลาดพอที่จะไม่เปลี่ยนประชากรให้กลายเป็นโจร หรือเป็นคนสิ้นหวัง พี่บอกเสมออย่าทำให้คนสิ้นหวัง มันอันตราย คุณปล่อยให้คนหลังชนฝาไม่มีอะไรกิน คุณต้องไม่ทำให้คนไม่มีอะไรจะเสีย แบบสู้ก็ตายไม่สู้ก็ตาย ฆ่าก็ตายไม่ฆ่าก็ตาย อันนี้จะเป็นประชากรที่น่ากลัวที่สุดในโลก คุณจะรับมือไหวไหม ใครจะรับมือไหว ความสงสารก็รับมือไม่ไหว จะปลอบก็ปลอบไม่ได้ เพราะว่าเราไม่อยู่ในสถานะที่จะปลอบได้”

วางแผนหลายระยะ พึ่งพาตัวเอง และจួយช่วยเหลือแก่ที่ไหว

ในเมื่อความหวังจะพึ่งพารัฐนั้นแทบจะมองไม่เห็นหรือเข้าถึงไม่ได้ ทำอย่างไรเพื่อให้ประเทศกลับมาพึ่งพาตัวเองและลือกลับมาหมุนได้อีกครั้ง จะด้วยประสิทธิภาพของฝ่ายบริหารและความไวเนื้อเชื่อใจที่ประชาชนมีต่อรัฐบาล หรือด้วยทัศนคติและความร่วมมือระดับบุคคลต่อบุคคลที่น่าพาเราให้อยู่รอดก็ตาม

“เราจำเป็นต้องสร้างระบบระยะยาว เราจำเป็นต้องคิดแผนระยะหนึ่งวัน หนึ่งเดือน สามเดือน หกเดือน หนึ่งปี ในสถานการณ์วิกฤต สิ่งที่เราต้องมองให้เห็นคือทรัพยากรของเรา อะไรที่เรามีอยู่ในมือตอนนี้ เราจะจัดการตรงนั้นอย่างไร อันนี้เรามาคุยกันเองแบบคนบ้านติดกัน เราจะช่วยคนจนยังไง สมมติว่าคุณมีที่ 1 ไร่ ไร่มีที่ 1 ไร่ เราทำอะไรมาให้เขาปลูกกินเองได้ไหม เราจะมียาจ่ายให้เขากินไหม เราจะหาค่าจ้างให้เขาจากไหน สามารถทำอะไรสวนผสมได้ไหม สามารถทำอะไรในระยะเวลานั้น ๆ เพื่อที่จะสร้างความมั่นคงตรงนี้ก่อน อะไรก็ได้ที่เราจะรับประกันว่าเขาจะมีข้าวกินสามมื้อ สักหกเดือนข้างหน้า แต่เราก็ต้องมีแผนอื่นต่อ คือเราต้องสร้างให้เกิดการหมุนที่เป็นระบบ พี่เชื่อว่ากลุ่มคนจนนั้นมีแรงงานเป็นทรัพย์สิน เขามีบางอย่างที่ทำให้เขามีคุณค่ามหาศาลกับสังคมนี้ด้วยเหตุนี้เขาถึงเป็นผู้อยู่รอดมาจนวินาทีนี้ พูดถึงเรื่องกำลังใจหรือการสู้ชีวิต พี่ว่าเราแพ้เขา

ที่สำคัญที่สุด เมื่อไหร่ที่เขาคนส่วนใหญ่ตั้ง พี่ค้นพบว่าเรามีทางออกเสมอ” **[CT]**

สัมภาษณ์ ณ วันที่ 12 พฤษภาคม 2563

พัทธ์ ภัทรนุราพร

GO BEYOND THE BOUNDARIES AFTER COVID-19

บทสัมภาษณ์และเรียบเรียง : ปิยพร อรุณเกรียงไกร

พัทธ์-พัทธ์ ภัทรนุราพร เป็นนักนวัตกรรมและนักศึกษาปริญญาโทและเอกที่ MIT Media Lab สถาบันเทคโนโลยีชั้นนำของโลก เขายังเป็นสมาชิกกลุ่ม Fluid Interfaces ที่สนใจการออกแบบปฏิสัมพันธ์ (Interface) ที่เชื่อมโยงคนกับเทคโนโลยีเข้าด้วยกันอย่างเป็นธรรมชาติ ด้วยเชื่อว่าจะนำไปสู่การเพิ่มศักยภาพของมนุษย์ ตั้งแต่ความคิดสร้างสรรค์ การตัดสินใจ ไปจนถึงการทำงานร่วมกับ AI นอกจากนี้พัทธ์ยังมีส่วนร่วมในการก่อตั้ง FREAK Lab คลัสเตอร์วิจัยนวัตกรรมแห่งอนาคตในประเทศไทย...เมื่อโควิด-19 คือความท้าทายในทุกด้าน เทคโนโลยีจะเข้ามาช่วยหรือเปลี่ยนโฉมหน้าไปอย่างไร นี่คือทัศนะของนักนวัตกรรมวัย 24 ปีที่อาจเป็นอีกหนึ่งตัวแทนคนรุ่นใหม่ซึ่งต้องอยู่กับโลกใบนี้ไปอีกยาวนาน

เทคโนโลยีและศาสตร์ใหม่ กับโจทย์การใช้ชีวิตในยุคโควิด-19

เนื่องจากพัทธ์ถือเป็นคนที่ใกล้ชิดกับเทคโนโลยีอย่างมาก ทั้งจากความสนใจและทักษะที่เขาพยายามเพิ่มพูนมาในด้านนี้อยู่เสมอ ประเด็นแรกที่คุยกันจึงเป็นเรื่องของโปรเจกต์ส่วนตัวที่กำลังทำอยู่เพื่อต่อสู้กับโควิด-19 “ผมได้ทำ 2 โปรเจกต์ร่วมกับ MIT Media Lab และหน่วยงานในไทย โปรเจกต์แรกคือ Wearable Sanitizer อุปกรณ์สวมใส่ที่สามารถยิงแอลกอฮอล์จากมือได้โดยใช้ข้อมูลจากเซ็นเซอร์ในการประมวลผลว่า ควรจะพ่นแอลกอฮอล์ออกมาตอนไหนถึงจะปลอดภัย โดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากสไปเดอร์แมน แล้วพัฒนาเป็นเวอร์ชัน DIY ซึ่งจะเปิดเป็นโอเพนซอร์สให้คนสร้างโมเดลนี้ได้

อีกโปรเจกต์หนึ่งคือ Covid Bot ที่เกิดขึ้นโดยทีม FREAK Lab ร่วมกับโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสำหรับเด็กและเยาวชน (JSTP) สวทช. และทีมแพทย์ เราพัฒนาแชทบอทที่ใช้ AI ช่วยประเมินความเสี่ยงของการติดเชื้อ (Pre-screening) โดยอ้างอิงข้อมูลตามระเบียบของรัฐบาลไทย และศูนย์ควบคุมโรคติดต่อของอเมริกา ออกแบบให้มันมีความเป็นส่วนตัว น่ารัก ทำให้คนอยากใช้ เพราะการอ่านข้อมูลในเว็บหรือคู่มืออย่างเดียวมันไม่เหมือนได้คุยกับหมอหรือคนที่ให้คำวินิจฉัยทาง

การแพทย์ได้ ซึ่งแชทบอทนี้ก็ค่อนข้างประสบความสำเร็จมาก มีผู้ใช้งานแล้วใน 56 ประเทศทั่วโลก และปัจจุบันเรายังได้ต่อยอดแชทบอทเพื่อช่วยจัดการงานอย่าง Saku Chatbot และ Upski เพื่อช่วยเสริมทักษะให้คนเตรียมพร้อมเข้าสู่งานในอนาคตได้หลังสถานการณ์โควิด-19”

โควิด-19 ตัวแปรวิธีก และการทำงานของนักพัฒนานวัตกรรม

“การกักตัวอยู่ที่บ้าน Work from Home หรือ Self-isolation ไม่ใช่สิ่งใหม่ เราสามารถเรียนรู้จากวงการที่มีความเชี่ยวชาญใกล้เคียงกับการรับมือกับโควิด เช่น หน่วยงานอวกาศที่ส่งนักบินอวกาศไปดาวอังคารหรือดวงจันทร์ ก็มีความท้าทายใกล้เคียงกัน เช่น ต้องอยู่คนเดียว ไม่สามารถติดต่อโลกภายนอกได้ ต้องใส่ชุดที่ตัดขาดร่างกายออกจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งมีงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มานาน ถ้าเราดึงองค์ความรู้จากสาขาต่าง ๆ มารวมกันได้ ก็จะน่าสนใจมาก ผมคิดว่าโควิดมันขยับงานวิจัยหลายอย่าง โดยเฉพาะพวกที่เราเคยคิดว่าเป็นนวัตกรรมสำหรับอนาคต แต่ตอนนี้ถูกนำมาใช้มากขึ้น ซึ่งโจทย์แบบนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ทำให้เราต้องเปลี่ยนวิถีคิด หรือมองถึงความเป็นไปได้ใหม่ ๆ ที่สำคัญโควิดไม่ใช่

แค่เรื่องโรคระบาด แต่ยังรวมไปถึงเรื่องของสังคม เศรษฐกิจ สุขภาพจิต โลกดิจิทัล ต่อไปเราจะเจอปัญหาที่ประกอบไปด้วยหลายมิติ ดังนั้นเราต้องการนักเทคโนโลยีที่เข้าใจประเด็นมนุษยศาสตร์ เราต้องการนักสังคมวิทยาที่รู้ว่า มีนวัตกรรมอะไรบ้าง เราต้องการผู้จัดทำนโยบายที่เข้าถึงนักวิจัย เพื่อที่จะทดลองกระบวนการใหม่ ๆ”

คาดการณ์สิ่งที่น่าจะเกิดขึ้นหลังจากนี้

“หลังโควิดจะเกิดการดิ้นรนไปในวงการต่าง ๆ เช่น การศึกษา วิทยาศาสตร์ ธุรกิจ เศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อในระยะยาว ทำให้คนต้องกลับมาตั้งคำถามกับอุตสาหกรรมที่มีอยู่ ว่าจะใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่มศักยภาพได้อย่างไรบ้าง” พีพีแสดงความคิดเห็นอย่างรวดเร็ว “ประเด็นที่สอง เทคโนโลยีทางการแพทย์ ตั้งแต่ Pre-screening ทุนยนต์ การตรวจคนไข้ทางออนไลน์ (Telemedicine) หรือการใช้ AI บนแพลตฟอร์ม จะเปลี่ยนวิธีการเข้าถึงสาธารณสุขไปตลอดกาล และถือเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของวงการแพทย์หรือแม้กระทั่ง Test Kit ซึ่งไทยต้องผลิตเอง จากที่เคยสั่งซื้อจากต่างประเทศ ทำให้เกิดความเข้มแข็งของคนทำงานด้าน Biosensor หรือการวินิจฉัยโรคต่าง ๆ ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีมาก ส่วนประเด็นที่สาม ตอนนี้นักศึกษาแบบเดิมถูกปิดไปแล้ว มันเป็นเรื่องผลักดันสำคัญที่ทำให้เราต้องปรับวิธีการศึกษาใหม่ เด็กไทยสามารถที่จะเป็น Global Learner และเชื่อมโยงกับครูหรือองค์ความรู้จากทั่วโลกได้ แล้วเด็กยังจำเป็นต้องไปโรงเรียนอีกหรือเปล่า เราจะใช้ประโยชน์จากจุดแข็งของการเรียนทางออนไลน์ และโรงเรียนที่เป็นเชิงกายภาพได้อย่างไร” ทั้งหมดคือประเด็นที่เขาคาดการณ์ถึงภาพอนาคตไว้อย่างครอบคลุม

เทคโนโลยีติดตามตัวกับความปลอดภัยของการเข้าถึงข้อมูลส่วนตัว

สิ่งนี้คือประเด็นสำคัญที่หลายฝ่ายต่างเริ่มแสดงความเป็นกังวล เพราะแม้เราจะรู้ดีว่าการติดตามตัวผู้ติดเชื้อเป็นสิ่งสำคัญที่จะจำกัดวงของโรคระบาด แต่การปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลนั้นก็มีความสำคัญและเปราะบางไม่แพ้กัน “ในช่วงโรคระบาดเราเห็นความสำคัญของการติดตามข้อมูลของผู้ป่วย Contact Tracing มีบทบาทมากขึ้น คำถามก็คือ เราจะสร้างหรือใช้เทคโนโลยีที่ค้นหาและเก็บข้อมูล โดยไม่ละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวได้อย่างไร เช่น หมอ นักระบาดวิทยา หรือรัฐบาล สามารถใช้มอนิเตอร์การแพร่ระบาดในภาพใหญ่ได้ จริง ๆ มันมีเทคนิคทางคอมพิวเตอร์ เช่น ทำให้กระบวนการทั้งหมดเกิดขึ้นบนอุปกรณ์ เอาชื่อและข้อมูลส่วนตัวออกแล้วส่งแต่ข้อมูลของโรคระบาดไปที่ศูนย์กลาง ที่ MIT มีโปรเจกต์ที่ชื่อ Split Learning คือทำให้อุปกรณ์เก็บข้อมูลของผู้ใช้ไม่มีกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Machine Learning) บางส่วนเกิดขึ้นบนเครื่อง แล้วจึงส่งข้อมูลในเลเยอร์ที่เหลือของโครงข่ายประสาทเทียม (Neural Network) ไปยังเซิร์ฟเวอร์เพื่อประมวลผลต่อ ทำให้ข้อมูลดิบของผู้ใช้ไม่ได้ออกจากอุปกรณ์ส่วนตัว มีเพียงข้อมูลที่ประมวลผลแล้วเท่านั้นที่ถูกส่งออกไป

ถ้าเป็นไปได้ เราควรได้ทั้งความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย เพียงแต่การพัฒนาเทคโนโลยีให้ไปถึงจุดนั้นได้ เป็นโจทย์ที่คนทั้งโลกจะต้องช่วยกันคิด รัฐบาลเองก็ต้องเปิดเผยกระบวนการทำงานอย่างไรบ้าง ไม่ติดอยู่กับกระบวนการที่คนเก่า ๆ ว่าเราต้องให้ความสำคัญกับความปลอดภัยมากกว่าความเป็นส่วนตัว แต่จะทำอย่างไรให้เรามีทั้งสองอย่างนี้ได้”

คนรุ่นใหม่กับการรับมือปัญหาที่หนักหนาขึ้นทุกวัน

“ผมนึกถึงการตอนใน *The Economist* ที่บอกว่ามหัศจรรย์แรกคือโควิด สมมติว่าเราพบคนญี่ปุ่น เดียวจะมีหมัดสองเป็น Climate Change หรือสภาวะอากาศแปรปรวนลงมากับเราต่อ หรือว่าโควิดอาจกลับมาใหม่ในรูปแบบที่รุนแรงกว่าเดิม ผมว่าโลกต่อจากนี้มันเป็นโลกที่เต็มไปด้วยความท้าทายและปัญหาต่าง ๆ” สิ่งพีพีพูดถึงยิ่งทวีความหนักแน่นหากเราลองว่าเขาเป็นหนึ่งในตัวแทนของคนรุ่นใหม่ที่ต้องเผชิญหน้ากับอีกหลายปัญหาที่กำลังถาโถมเข้ามา และในปัญหาเหล่านั้นก็อาจเป็นสิ่งที่สังคมมาจากคนรุ่นก่อน “สังคมที่เต็มไปด้วยปัญหามันเรียกร้องให้ทุกคนต้องลุกขึ้นมา ไม่ได้เป็นแค่ผู้ใช้งาน (User) แต่เป็นคนสร้างวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ (Creator) เราต้องการคนจากหลายสาขาและทำงานด้วยกัน เพื่อสร้างนวัตกรรมหรือการแก้ปัญหาใหม่ ๆ สิ่งเหล่านี้ควรจะเป็น New Normal สำหรับมนุษยชาติว่าเราจะใช้ชีวิตในโลกที่เราสร้างความเปลี่ยนแปลงอย่างไร และจะนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงที่ดีได้อย่างไร

คนรุ่นผมต้องอยู่ในโลกนี้ไปอีกหลายปี เราจะต้องหาทางลุกขึ้นมาเปลี่ยนแปลงโดยไม่ต้องรอผู้ใหญ่ว่า MIT Media Lab มีหลักปรัชญาว่า ‘No apologies’ หมายความว่าให้ทำไปเลย ไม่ต้องมาขอโทษกัน ลุยไปข้างหน้า แล้วความเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นเอง”

เทคโนโลยีที่น่าจับตาในอนาคต

“เอาสิ่งที่น่าจะหายไปก่อนนะครับ ผมคิดว่าสิ่งที่เป็นกายภาพ (Physical) และทำกันมานาน (Conventional) จะค่อย ๆ หายไป เช่น ระบบการศึกษาซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นเทคโนโลยีแบบดั้งเดิม จะถูกแทนที่ด้วยการเรียนออนไลน์ที่เปิดโอกาสให้คนเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ส่วนเทคโนโลยีที่น่าจับตามอง ผมคิดว่ามีอยู่ 3 เทคโนโลยีหลัก คือ

หนึ่ง Wearable Technology เทคโนโลยีที่สวมใส่ได้ ตอนนี้เรามีอุปกรณ์ที่สามารถมอนิเตอร์เราตลอด 24 ชั่วโมง ทำให้เราเข้าถึงข้อมูลของร่างกายและสิ่งรอบตัวเราได้

สอง เราจะมีเทคโนโลยีที่เชื่อมต่อกับร่างกายคน ผ่านการอ่านคลื่นสมองของคน และสามารถตีความออกมาได้ เมื่อตัวกลางหายไป เทคโนโลยีนี้จะช่วยให้มนุษย์ดึงศักยภาพของตัวเองออกมาใช้ได้เต็มที่ โดยไม่มีพรมแดนมาปิดกั้น เราจะอยู่ร่วมกัน (Symbiosis) กับ AI มากขึ้นในบริบทต่าง ๆ โดยใช้ AI เป็นสมองที่สองเพื่อช่วยประมวลผลข้อมูลที่มีมหาศาลในโลกออนไลน์ สมองดิจิทัลและสมองชีวภาพของเราจะทำให้เกิดสติปัญญาที่ถูกส่งเสริมโดยเทคโนโลยีหรือเรียกว่า Seamless Cognitive Enhancement ในชีวิตประจำวัน

สาม เทคโนโลยีที่สามารถเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัลไปเป็นวัตถุทางกายภาพ และเปลี่ยนวัตถุทางกายภาพให้เป็นดิจิทัล เช่น 3D Printing ที่สามารถพิมพ์อุปกรณ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันออกมาจากไอเดีย ซึ่งจะทำให้คนใช้ชีวิตได้อย่างอิสระมากขึ้น

สุดท้ายผมคิดเหมือนที่อีลอน มัสก์ บอกว่า มนุษย์จะเป็นสิ่งมีชีวิตที่เดินทางข้ามดวงดาว (Interplanetary Species) พอเกิดวิฤตขึ้นมา คนต้องใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ก็มีแนวโน้มที่จะทำให้เรากลายเป็น Augmented Human หรือ Enhanced Human คือเป็นมนุษย์ที่พัฒนาไปอีกขั้นหนึ่งผ่านเทคโนโลยี” [CT]

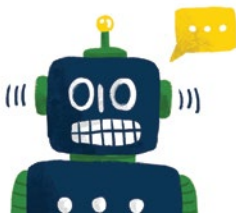
สัมภาษณ์ ณ วันที่ 14 พฤษภาคม 2563

ประมวล New Normal แบบมีวันเดียวจบ

ทึ่งเทรนด์ผู้บริโภคและเทรนด์ธุรกิจ หลังวิกฤตโควิด-19 จากเราไป

10 เทรนด์ ผู้บริโภคที่จะกลายเป็น New Normal

โดย Euromonitor International

1_Beyond Human

- หุ่นยนต์และปัญญาประดิษฐ์จะยิ่งถูกใช้ทำงานแทนมนุษย์มากขึ้น
- ความต้องการ Smart Home Appliances หรือเครื่องใช้ในบ้านที่ฉลาดยิ่งกว่าเดิมจะเพิ่มขึ้น รวมถึงผู้ช่วยเสมือน (Virtual Assistant) ที่ช่วยให้จัดการงานบ้านและงานที่บริษัทได้
- ผู้บริโภคจะเคยชินกับการสั่งงานด้วยเสียง (Voice Activation) มากขึ้น

2_Catch Me in Seconds

- ผู้บริโภคจะยิ่งรู้สึก “ไม่มีเวลา” แต่ “ต้องการรู้ข้อมูล” มากขึ้น ข้อมูลในขนาดดั้งเดิมจะกระชับและมีประโยชน์
- ธุรกิจต้องหาวิธีสื่อสารกับลูกค้าในระดับที่เป็นส่วนตัว (Personal) และส่งผลกระทบต่อทางอารมณ์ (Emotional) เพื่อรักษาลูกค้าไว้

- เนื้อหา (Content) ที่จะดึงความสนใจต้องกระตุ้นประสาทสัมผัสได้หลากหลาย (Multisensory) และแหล่งข้อมูลที่ถูกคว้าวใจยังคงเป็นเพื่อน ครอบครัว และลูกค้าที่ใช้ผลิตภัณฑ์จริง ธุรกิจจึงควรสร้างชุมชนเพื่อการแบ่งปัน (Sharing Community) ที่จะดึงคนเหล่านี้เข้ามา

3_Frictionless Mobility

- วิธีเดินทางที่ยืดหยุ่นและออกแบบให้เข้ากับตัวเองได้จะได้รับความนิยม รวมถึงวิธีง่าย ๆ อย่างการขี่จักรยาน สกูตเตอร์ และการแชร์รถยนต์
- ผู้บริโภคคาดหวัง Real-Time Update เพราะต้องการปรับเปลี่ยนแผนได้ตลอดเวลา การชำระเงินค่าเดินทางต้องง่าย การเดินทางต้องเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- เมืองใหญ่หลายเมืองกำลังเตรียมการเพื่อเอื้อให้ประชาชนปั่นจักรยานและเดินไปไหนมาไหน ที่ดีทั้งต่อร่างกาย จิตใจ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- ทางจักรยานถูกสร้างเพิ่มในหลายเมือง เช่น มิลาน ลอนดอน เม็กซิโกซิตี ถนนคนเดินก็มีให้เห็นเพิ่มขึ้น และเป็นครั้งแรกในรอบหลายทศวรรษ ที่ตลาดรถยนต์ถูกสั่งคลอน
- นายกรัฐมนตรีกรุงปารีสพูดโอเคเดียว “15-Minute City” ที่จะจัดให้มีร้านขายของ

สวนสาธารณะ ร้านกาแฟ สถานที่ออกกำลังกาย โรงเรียน และสถานที่ทำงานที่อยู่ในระยะเดินหรือปั่นจักรยานไปไหวใน 15 นาที

4_Inclusive for All

- ธุรกิจต้องหาวิธีทำให้ “ความแตกต่าง” ในกลุ่มผู้บริโภคดูจางลง เช่น เราจะไม่อยากเห็นสินค้าและบริการที่ละเลยกลุ่มผู้พิการหรือกลุ่มผู้สูงอายุ

5_Minding Myself

- ผู้บริโภคจะใส่ใจกับ “ระดับความสุข” ของตนเองมากขึ้น ปัจจุบัน 1 ใน 4 ของประชากรวัยผู้ใหญ่ในประเทศพัฒนาแล้วมีปัญหาเกี่ยวกับความวิตกกังวล
- วิธีกำจัดความเครียดแบบใหม่ที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติและไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายจะได้รับความนิยมมากขึ้น
- ผลิตภัณฑ์ที่ช่วยลดความเครียด ช่วยให้นอนหลับดีขึ้น ช่วยบำรุงอารมณ์ และช่วยในการทำงานของสมองจะได้รับ ความสนใจจากผู้บริโภคมากขึ้น

6_Private Personalization

- ผู้บริโภคคาดหวังให้ผลิตภัณฑ์และบริการ “เข้าใจ” ตนเองมากขึ้น โดยผู้บริโภคต้องแชร์ข้อมูลส่วนตัวบางอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งบริการที่ตรงใจ

- อย่างไรก็ตามผู้บริโภคคาดหวังเครื่องมือที่ฉลาดขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็กังวลเรื่องความปลอดภัย และต้องการ “การปกป้องข้อมูล” ที่มีประสิทธิภาพ จึงต้องสร้างความเชื่อใจ และหาวิธีให้ผู้บริโภคยอมแชร์ข้อมูล

7 Multifunctional Homes

- ที่พักอาศัยแห่งอนาคตจะต้องเป็นมากกว่าที่พักและที่นอน แต่ต้องรองรับกิจกรรมหลากหลาย เช่น ทำงาน ซักปิ้ง เล่นสนุก และออกกำลังกาย
- ผู้บริโภคจะต้องการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่บ้านไว้เพื่อกิจกรรมบางอย่าง เช่น ออกกำลังกายพร้อมเพื่อนที่อยู่อีกบ้าน หรือเพื่อการเรียนออนไลน์
- ผู้บริโภคจะกินอาหารที่บ้านมากขึ้น และซื้อเสื้อผ้าสำหรับอยู่บ้านมากขึ้น และใช้เวลาในบ้านน้อยลง

8 Proudly Local & Going Global

- ผู้บริโภคจะหันมาสนับสนุนชุมชนท้องถิ่น เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมที่หลากหลายและแตกต่างกัน สิ่งนี้ถูกขับเคลื่อนโดยการโยกย้ายถิ่นฐานที่มากขึ้น
- ผู้บริโภคต้องการประสบการณ์ที่หลากหลายในทุกแง่มุมของชีวิต เช่น เสื้อผ้า อาหาร กิจกรรมที่ทำ และสถานที่ที่ไป

9 Reuse Revolutionaries

- ผู้บริโภคจะใส่ใจกับปัญหาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น พยายามลดปริมาณขยะและมลภาวะที่เกิดจากตนเอง
- ความสนใจต่อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้าง “อนาคตที่ไร้ขยะ” (Waste-Free Future) เพื่อตัวเองและเพื่อโลกจะเพิ่มมากขึ้น

10 We Want Clean Air Everywhere

- ผู้บริโภคจะจริงจังเรื่องมลภาวะโลกร้อน และสนใจผลิตภัณฑ์ที่มีความยั่งยืน

3 เทรนด์ ธุรกิจหลักที่จะได้รับ ผลกระทบมากที่สุด จาก New Normal

ร้านอาหาร

- แม้ช่วงนี้ประเทศไทยจะผ่อนคลายมาตรการล็อกดาวน์ แต่ธุรกิจยังคงใส่ใจเรื่องบริการกลับบ้าน และเดลิเวอรี่ให้ดี มีรายละเอียดอะไรบ้างที่ทำให้ลูกค้ารู้สึกคุ้มค่าที่จะสั่ง ทั้งเรื่องความสะดวก รสชาติ อุณหภูมิอาหาร หน้าตาอาหารเมื่อไปถึงมือลูกค้า หากทางลดค่าส่งหรือจัดโปรโมชั่น และอย่าลืมหาเครื่องมือสื่อสารให้ลูกค้ารับรู้อยู่เสมอ

ธุรกิจงานอีเวนต์

- ช่วงนี้หลายงานถูกย้ายไปเป็นรูปแบบออนไลน์กันหมด แต่อย่าลืมว่าไม่ใช่ทุกคนที่จะรู้วิธีทำเวิร์ค ์ การจัดงานอะไรก็ตามในรูปแบบออนไลน์ให้ดีและราบรื่นต้องใช้ทักษะหลังจากหลากหลายอย่าง (ที่คุณอาจมีอยู่แล้วในตัว)
- หากเป็นนักพูด ลองจัดงานให้ฟังฟรีในช่วงแรก เพื่อสร้างพอร์ตโฟลิโอออนไลน์ไว้ หลังจากนั้นค่อยขายคิลิปพูดของคุณ สู้กลุ่มลูกค้าที่ต้องการการอบรมเฉพาะทางแบบออนไลน์ หรือจัดอีเวนต์ออนไลน์ต่อเนื่อง

ธุรกิจท่องเที่ยว

- องค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งชาติของกรีซ (Greek National Tourism Organization) ร่วมมือกับ Google จัดทำคิลิป Greece From Home เพื่อแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ
- ไอเดียหลัก คือใช้การตลาดเชิงเนื้อหา (Content Marketing) เพื่อ “สานสัมพันธ์” กับกลุ่มคนที่อาจเป็นลูกค้าในอนาคต พาลูกทัวร์ไปชมแหล่งโบราณคดี พิพิธภัณฑ์ ชมธรรมชาติอันสวยงาม และร้านอาหารชื่อดัง ทั้งหมดรับชมได้ผ่านหน้าจอบรอดคาสต์
- หากทำเนื้อหาได้ดี ก็มีโอกาสรสร้างรายได้จากการขายโฆษณา หรือผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้าสั่งซื้อได้เดี๋ยวนั้นเลย และอย่างน้อยก็ทำให้ลูกค้าไม่ลืมเรา จนกว่าพวกเขาจะพร้อมออกเดินทางท่องเที่ยวอีกครั้ง

เพราะภาวะ New Normal นี้คงอยู่กับเราไปอีกสักพัก ตั้งแต่หลายเดือนจนถึงหลายปี และธุรกิจที่จะอยู่รอดและทำกำไรได้ ก็คือธุรกิจที่ปรับตัวไวที่สุดนั่นเอง [\[CT\]](#)

ที่มา : บทความ “Top 10 Global Consumers Trend 2020” โดย Alison Angus และ Gina Westbrook จาก [researchworld.com](#) / บทความ “Paris mayor unveils ‘15-minute city’ plan in re-election campaign” โดย Kim Wilsher จาก [theguardian.com](#) / บทความ “A new normal: how coronavirus will transform transport in Britain’s cities” โดย Matthew Taylor จาก [theguardian.com](#)

LIFE AFTER COV

2020

2022

Job Creation

สร้างหลักประกันให้แรงงานทั้งในและนอกระบบ

แจกคู่มือสำหรับการปรับเปลี่ยนทักษะให้เหมาะสม (Reskill) เพื่อรองรับงานในอนาคต

เพิ่มการจ้างงานใหม่ เช่น จ้างงานสำรวจข้อมูล เพื่อสร้างฐานข้อมูลสำหรับอนาคต

Hygiene First

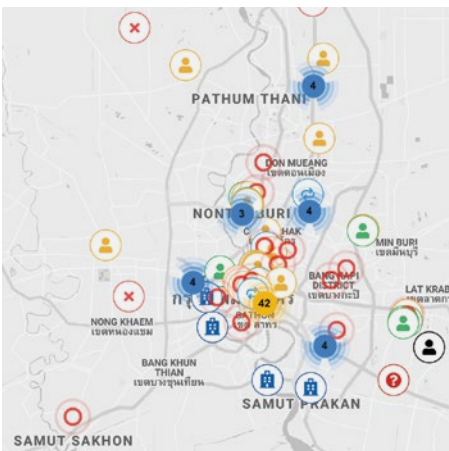
ธุรกิจ ร้านค้า ตลาด และพื้นที่บริการ ปรับปรุงการบริการด้านความสะอาด ระบบปรับอากาศ การออกแบบพื้นที่ และขั้นตอนการรักษาระยะห่าง เพื่อให้ผู้บริโภคมั่นใจ

CREATE TRUST

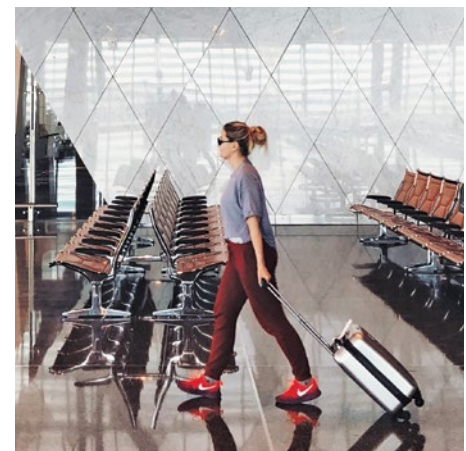
ปรับปรุงพื้นที่ในเมือง เพิ่มพื้นที่สาธารณะกลางแจ้ง โดยใช้พื้นที่เดิมที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์

ปรับปรุงระบบการเดินทางเพื่อลดความแออัด เช่น การขยายทางเท้า การเพิ่มรอบรถสาธารณะ

Test / Trace / Isolate / Treatment

การสร้างความมั่นใจในการรับมือโรคระบาดของประเทศไทย นำไปสู่การแบนงดึงเรื่อง การท่องเที่ยวที่ปลอดภัย และทำความเข้าใจกับประเทศต่าง ๆ ในการแลกเปลี่ยนนักท่องเที่ยว

ที่มา : สรุปเนื้อหาจาก 11 ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ นิตยสาร Creative Thailand ฉบับพิเศษ Life after COVID-19

ID-19 ROADMAP

2030

New Labor Skill

พัฒนาทักษะแรงงานสำหรับอุตสาหกรรม
กลุ่มดิจิทัล ชีวภาพ และความคิดสร้างสรรค์

New Community

พัฒนาชุมชนให้สามารถช่วยเหลือกันเอง
ในช่วงวิกฤต ด้วยการสร้างความมั่นคงด้าน
ที่อยู่อาศัยและการประกอบอาชีพ

**MAKE
TRANSITIONS**

ทำฐานข้อมูลของประชากรเพื่อใช้ในการ
พัฒนาต่าง ๆ ให้ตรงกับสภาพแวดล้อม
และความต้องการของประชาชน

**BE
RESILIENT**

New Infrastructure

ลงทุนด้านที่อยู่อาศัย และสาธารณสุขของ
ชุมชนเพื่อลดความเสี่ยง

ลงทุนพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรม
เกษตรที่เป็นความมั่นคงด้านอาหารของ
ประเทศ

ลงทุนด้านการศึกษานานแพลตฟอร์มออนไลน์
พร้อมพัฒนาทักษะของครูผู้สอน

New Health System

ลงทุนด้านข้อมูลจีโนม (Genome) เพื่อ
การรักษาเฉพาะราย และป้องกันความเสี่ยง
ในอนาคต

พบกับนิตยสาร “คิด” Creative Thailand ได้ที่

ร้านหนังสือ ห้องสมุด สมาคม อาคารสำนักงาน และร้านกาแฟใกล้บ้าน ในกรุงเทพฯ เชียงใหม่ หัวหิน และจังหวัดอื่นๆ รวมถึง miniTCDC

ดูสถานที่จัดวางทั้งหมดได้ที่:

creativethailand.org/contactus

กรุงเทพฯ

- ร้านหนังสือ
 - Asia Books
 - Kinokuniya
 - B2S
 - แพร์พิทยา
- ร้านกาแฟ/ร้านอาหาร
 - Au Bon Pain
 - Starbucks
 - TOM N TOM'S COFFEE
 - True Coffee
 - Auntie Anne's
 - Baskin Robbins
 - Coffee World
 - Mister Donut
 - Black Canyon
 - McCafe'
 - ตอยตุง
 - Ninety four coffee
 - Puff & Pie
 - Red Mango
 - lbery
 - Greyhound Cafe'
 - Amazon Cafe'
 - Chester's Grill
 - Luv minibar

- MAIAM Contemporary Art Museum
- ชีวิต ชิววา
- Minimeal Cafe
- Impresso
- Rest8to
- Penguin Villa (Penguin Getto)
- กาแฟซ่า อ่ามา La Fattoria สาขา2
- Happy Hut
- ถนิมมานา
- ราชดำเนิน
- Mai Bakery In Garden
- Starbucks The Plaza
- Yesterday Hotel
- October
- คู่อิมจันทร์หา นิมมานา ซอย 1
- ร้านมีซามีซัย (กุ)
- Cafe' de nimman
- The Booksmith
- ร้านชา (Drink Club)
- Cotto Studio
- Starbucks Nimmanhemin
- Fern Forest Cafe'
- 9th Street Cafe
- นิมมานา ซอย 9
- ดวงกมล (Duang Kamol)
- Rustic & Blue - Handgroww
- Produce & Artisan Food
- นิมมานา ซอย 9
- หอนิทรรศการศิลปะวัฒนธรรม มข.

- ร้านกาแฟปากซอย
- ร้าน Nan Coffee Bean

ปาย/แม่ฮ่องสอน

- ร้านคอฟฟี่อินเลิฟ
- ร้าน all about coffee
- ร้านปายหวานบ้านมสมต
- ร้านเล็กเล็ก
- ปายวิมานรีรีสอร์ท

พังงา

- Niramaya Villa and Wellness Resort
- Ranyatavi Resort Phang Nga
- The Sarojin

เพชรบุรี

- Grand Pacific Sovereign Resort & Spa
- DevaSom Hua Hin Resort

ภูเก็ต

- ร้านหนังสือ (สื่อ) ๒๕๒๑ ภูเก็ต
- The oddy Apartment & Hotel
- At Panta Phuket
- Banyan Tree Phuket
- Le Meridien Phuket
- Millenium Ressor Patong Phuket
- Novotel Phuket Resort
- Patong Paragon Resort & Spa Phuket
- Sheraton grand Lagana Phuket
- Sri wanwa Phuket Villa
- Thanypura

ระยอง

- Le Vimarn Cottage

ลำปาง

- อาลัมมังค์ เกสต์เฮ้าส์ แอนด์ มอร์ ลำปาง
- ร้านเอกาลิเต้ Egallite Bookshop
- Lampang Art Center

เลย

- บ้านชานเคียง
- มาเลยดี เกสต์เฮ้าท์

ลพบุรี

- ชนคิอพอพี

สมุทรสงคราม/อัมพวา

- Baan Amphawa Resort and Spa

สุโขทัย

- Ananda Co.,Ltd.

สุราษฎร์ธานี

- Muang Samui Spa Resort
- Pavilion Samui Boutique Resort
- The Sunset Beach Resort and Spa Taling ngam
- Nora Beach Resort Samui

อุทัยธานี

- ร้านมุดโคเปีย Booktopia
- Avatar Miracles

พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์

- หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร
- มิวเซียม สยาม
- อุทยานการเรียนรู้ (TK park)
- นาฬิกา แกลเลอรี

สมาคม/ห้องสมุด

- ศูนย์ศิลปะนานาชาติ สมาคมฝรั่งเศส
- ห้องสมุดเนลสัน เฮลล์ The Neilson Hays Library
- ห้องสมุด - นิด้า
- สมาคมโฆษณาแห่งประเทศไทย
- สมาคมธนาคารไทย
- สมาคมสโมสรนักงวน
- ห้องสมุด สสวท.
- สมาคมหอการค้าไทย
- สกานัน
- Wall Street Institute
- Raffle Design Institute
- Vision Swimming Academy

เชียงใหม่

- woo cefe
- Kagee
- Ristresto lab
- ท่าแพอัสดี+ dlibdee.binder
- C.A.M.P MAYA
- True Coffee, หอสมุด มข.
- Punspace, นิมมานา
- asama cafe
- มาหาสมุด (บ้านข้างวัด)
- see scape gallery
- nimmanian club
- 8 days a week
- Bulbul book cafe'
- Graph cafe'
- Cefe de museum
- local cafe Think park
- Librarian's
- Artisan วัวลาย
- paper spoon
- กาแฟสนิยาม, หลัง มข ทางขึ้นกาแล
- The barn : Eatery Design
- Book Republic
- wake up หน้ามอ
- Fab cafe'
- kum cafe คุ่มเจ้าบุรีรัตน์

ขอนแก่น

- Hug School of Creative Arts
- ร้านสืบสาน
- ร้านกาแฟ คอฟฟี่ เดอ หล่า (Coffee Der Lo)

เชียงราย

- ร้านหนังสือ herebookafe
- ร้าน Coffee Dad

นครราชสีมา

- Hug station resort

นครปฐม

- ร้าน Dipchoc Cafe

นครสวรรค์

- ร้าน Bitter Sweet

น่าน

- ร้าน Runway Coffee
- ร้านคลาสสิก โมเดล น่าน

หมดปัญหาหยิบนิตยสารไม่ทัน

สมัครสมาชิกรายปี

ค่าใช้จ่ายในการจัดส่ง 200 บาท (12 เล่ม)

หรือดาวน์โหลดใบสมัครออนไลน์

creativethailand.org/contactus

ข้อมูลผู้สมัครสมาชิก

สมาชิกใหม่ สมาชิกเก่า (ต่ออายุ)

ชื่อ _____

นามสกุล _____

เพศ ชาย หญิง อายุ _____ อีเมล _____

โทรศัพท์ _____ โทรศัพท์มือถือ _____

อาชีพ

นักเรียน นิสิต/นักศึกษา นักออกแบบ/ครีเอทีฟ อาชีพอิสระ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ

ครู/อาจารย์ พนักงานบริษัท ผู้ประกอบการ อื่นๆ โปรดระบุ _____

สาขา/อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของท่าน

โฆษณา สถาปัตยกรรม ท่องเที่ยว/โรงแรม/สายการบิน หัตถกรรม/งานฝีมือ อาหาร ค้าปลีก/ค้าส่ง

แฟชั่น ศิลปะการแสดง วรรณกรรม/การพิมพ์/สื่อสิ่งพิมพ์ การเงิน/ธนาคาร การแพทย์ โทรคมนาคม

ดนตรี ภาพยนตร์ พิพิธภัณฑ์/ห้องแสดงงาน ทัศนศิลป์/การถ่ายภาพ การออกแบบ

โทรศัพท์/วิทยุกระจายเสียง ซอฟต์แวร์/แอนิเมชัน/วิดีโอเกม อื่นๆ โปรดระบุ _____

ที่อยู่ในการจัดส่ง

หมู่บ้าน/บริษัท _____ หน่วยงาน/แผนก _____

เลขที่ _____ ซอย _____ ถนน _____ ตำบล/แขวง _____ อำเภอ/เขต _____

จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____

ที่อยู่ในการออกรับเสร็จ

เหมือนที่อยู่ในการจัดส่ง

เลขประจำตัวผู้เสียภาษี เพื่อออกรับเสร็จรับเงิน _____

หมู่บ้าน/บริษัท _____ หน่วยงาน/แผนก _____

เลขที่ _____ ซอย _____ ถนน _____ ตำบล/แขวง _____ อำเภอ/เขต _____

จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____

ต้องการสมัครสมาชิคนิตยสาร Creative Thailand ระยะเวลา 1 ปี จำนวน 12 เล่ม

เริ่มต้นตั้งแต่เดือน _____ โดยยินดีเสียค่าใช้จ่ายในการจัดส่งเป็นจำนวนเงิน 200 บาท

วิธีการชำระเงิน

- เช็คสั่งจ่ายสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) (CEA) หรือใบสมัครสมาชิก
- โอนเงินเข้าบัญชี สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) ธนาคารกรุงเทพ สาขาสำนักงานใหญ่สีลม เลขที่บัญชี 101-9-12219-9
 - แพ็คเกจสมัครพร้อมหลักฐานการโอนเงินมาที่ 02-105-7450
 - หรือส่งไปรษณีย์มาที่ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) (CEA) อาคารไปรษณีย์กลาง 1160 ถนนเจริญกรุง แขวงบางรัก เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร 10500
 - หรือแนบไฟล์ใบสมัครพร้อมหลักฐานการโอนเงินมาที่อีเมล creativethailand@cea.or.th

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ 02-105-7400 ต่อ 116

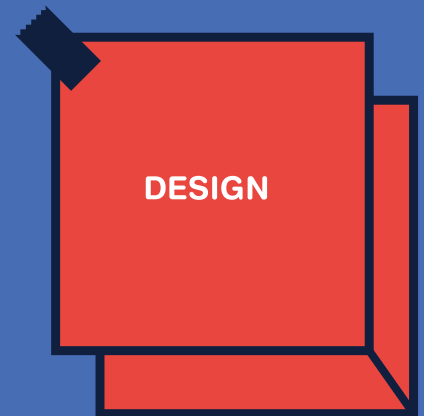
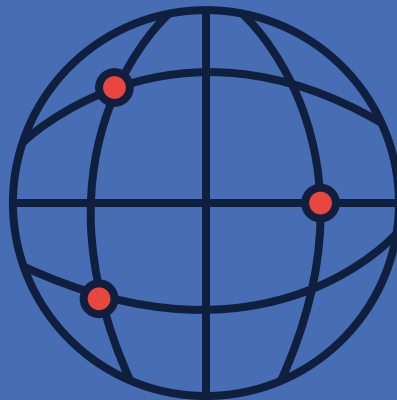
เข้าร่วมเป็นเครือข่าย miniTCDC LINK

เพิ่มโอกาสและช่องทางการเข้าถึงหนังสือ
และฐานข้อมูลออนไลน์ด้านการออกแบบ

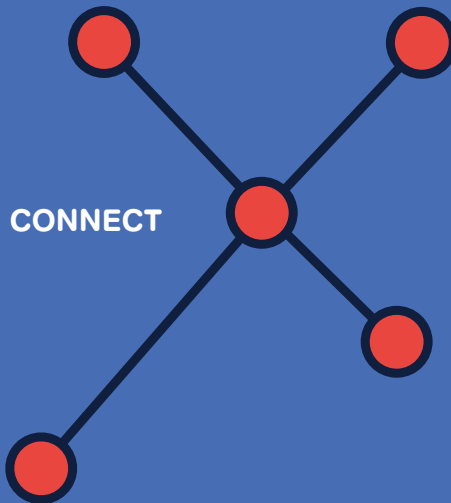
ตั้งแต่วันที่ — 31 กรกฎาคม 63

WORLD WIDE

DATABASE

FB : miniTCDC

mini TCDC
LINK

#CEAVACCINE
#CEAONLINEACADEMY

CEA Online Academy คอร์สเรียนรู้ออนไลน์
โดย สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์
(องค์การมหาชน) ร่วมกับกลุ่มนักสร้างสรรค์
และสื่อมวลชนในการพัฒนาเนื้อหา สำหรับการ
เพิ่มทักษะ และการเตรียมพร้อมสำหรับอนาคต

เตรียมความพร้อม

หลักสูตรเสริมความรู้ด้านความคิดสร้างสรรค์ที่
จำเป็นสำหรับนักเรียน นักศึกษา ในการก้าวสู่ชีวิต
การทำงาน ไม่ว่าจะเป็นพนักงานประจำ ฟรีแลนซ์ หรือ
เจ้าของกิจการ

เติมทักษะสร้างสรรค์

หลักสูตรเพื่อการเสริมทักษะสำหรับนักสร้างสรรค์
ในสาขาต่างๆ เพื่อการพัฒนาผลงานและการเติบโต
ทางธุรกิจ

ต่อเสริมธุรกิจ

หลักสูตรสำหรับผู้ประกอบการในการปรับตัวรับ
สถานการณ์ และการต่อยอดไอเดียสู่ธุรกิจ

ผู้สนใจสามารถลงทะเบียนได้
แล้ววันนี้
ACADEMY.CEA.OR.TH

